БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 249 (6684)
НОЯБРИИН 28
СУББОТО
1953 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО.

Малай үбэлжэлгын дутагдалнуудые усадхаха

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленум манай ороной малажалые хүгжөөлгэдэ тохёолдоһон гээгдэлые усадхаха шухала гэжэ тэмдэглэһэн байна. Хүдөө ажахын энэ нэтэн гол һалбариие эрид дэбжээхэ гээшэ мүнөө үедэ парти, правительствын табиһан хойшолуулашагүй шухала зорилго мүн болоно.

Малажал ехэтэй манай республикын колхозууд парти, правительствын табиһан энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула малай тоо толгойе түргэнөөр олошоруулха, ашаг шэмэ үгэлгыень эрид ехээр дээшэлүүлхэ ёһотой.

Мүнөө малай үбэлжэлгын харюусалгатай саг ерэбэ. Бүхы малаа тураангүйгөөр, бүрин бүтэнөөр ондо оруулха, түл абалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, малай ашаг шэмые доошолуулхатүй гээшэ тон шухала байна. Тиигээл һаа малажалаа амжалтатайгаар хүгжөөжэ шадахабди.

Республикын түрүү колхозууд малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ эхилбэ. Тэндэ үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэгдэһэн, малай дулаан һайн байранууд эртээнһээ түхеэрэгдэһэн байха юм. Мүнөө эдэ колхозуудта малай харууһалга ба эдеэлүүлгэ зүбөөр эмхидхэгдээд байна.

Гэбэшье, олон аймагуудай колхозууд малай үбэлжэлгые муу бэлэдхэлтэйгээр угтаад, адуу малаа тураажа эхилбэ. Зарим нютагуудай партийна болон советскэ органууд малай үбэлжэлгэдэ анхаралаа багаар табина, энэ талаар колхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ хэнэгүй. Малай үбэлжэлгые эмхидхэлгэдэ МТС-үүд угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Зүгөөр, хэдэ хэдэн МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд малай үбэлжэлтые эмхидхэлгэ манай хэрэг бэшэ гэжэ тоолоно.

Байкало-Кударын аймагай Кабанскын МТС-эй харьяата колхозууд малай үбэлжэлгэдэ тон хангалтагүйгөөр бэлэдхэһэн дээрэһээ үбэлжэлгын түрүүшын үдэрһөө малаа тураажа ба гарзалуулжа эхилээ. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо малай бүхы байранууд оройдоо заһагдаагүй байха юм. Эндэ үбһэ тэжээл фермэнүүдтэ хубаатдажа үгтөөгүй, тэрэниие гаргашалха һара бүриин графигшье табигдаагүй байһаар. Малай харууһалгые ба эдеэлүүлгые муугаар табиһан дээрэһээ мүнөө 30 гаран толгой эбэртэ бодо мал, олон хонид гарзалаа, үнеэдһээ һү һаалга эрид доошолоо. Тус колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Баженов нийтынгээ малажалые хүгжөөлгэдэ, малай үбэлжэлтые эмхидхэлтэдэ харюусалгагүйгөөр хандаһан байна. Тиихэдэ Кабанскын МТС-эй директор нүхэр Васильев энэ колхоздо туһаламжа үзүүлхэ тушаа бодото хэмжээ абанагүй.

Хориин МТС-эй харьяата колхозуудта мүн лэ нимэ байдал үзэгдэнэ. «Улаан Одон», «Путь Сталина», Маленковой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельнүүдэй фермэнүүдтэ тэжээлэй запас байтуулагдаатүй байна. Үбһэ тэжээлээр бага аад, соломо, мэхиинэ суглуулнагүй. Гүүртэнүүд ба отарануудта соломо буйлуулагдангүй малда эдюулэгдэнэ. Эдэ колхозууд малай байрануудые бариха түсэбэйнгөө хахадыешье дүүргээгүй, хуушан байрануудые ёһотойгоор заһаагүй байха юм. Жэшээнь, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гахайн байра хушалтагүй, потологынь үмхирэнхэй, ханануудынь забһартай, сонхонуудтань хабтагай хаданхай байна. Мүн тэжээл бэлэдхэдэг таһалгань заһагдаагүй, кормозапарнигынь буруугаар ашаглагдаһан дээрэһээ эбдэрэнхэй юм. Хориин МТС-эй директор нүхэр Балдаев эдэ бүхы баримтануудые хаража байбашье, һанаа амар һууна, малай үбэлжэлгын асуудалнуудаар огто һонирхоногүй. Тус МТС колхозуудай үбһэ тэжээл шэрэлгэдэ нэгэшье трактор мүнөө хүрэтэр табяагүй байна. Гадна, тэжээл хэршэхэ машинануудые, кормозапарнигуудые тодхохо ба хүдэлгэхэ талаар эндэ өөдтэй юумэ хэгдэнэгүй.

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй харьяата колхозуудта малай харууһалгын ба эдеэлүүлгын муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ үбэлжэлтын һая эхилһэн октябрь һарада зуу гаран толгой мал хоролтодо оробо.

Эдэ баримтануудые саашадаа яашье тэсэжэ болохогүй. Нийтын малай үбэлжэлгэдэ саашадаа нимээр хандаха гээшэ гэмтэ ябадал болохо байна.

Зорилго юуб гэхэдэ, малай үбэлжэлгын эдэ ба бусад дутуунуудые түргэнөөр усадхаха, малай харууһалга ба эдеэлүүлгые эрид шууд һайжаруулха, бүхы малаа дулаан байраар хангаха ябадал болоно.

Малажал хүгжөөхэ хэрэгые тон түрүүн хүнүүд, малшад шиидхэдэг гээшэ. Тиимэһээ колхозуудай правленинууд ба партийна организацинууд малай үбэлжэлтын харюусалгатай участогуудта дүй дүршэлтэй колхозниигуудые, илангаяа коммунистнууд ба комсомолецуудые олоор табиха, малшадта культурно-ажабайдалай һайн услови байгуулха, тэдэниие дулаан гутал хубсаһаар, эдеэ хоолоор хангаха ёһотой. Үбэлжэлгын үедэ малшадай урда табигдаһан зорилгонуудые һайнаар ойлгуулжа үгэхэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Машинно-тракторна станцинууд колхозуудай малые бүрин бүтэнөөр үбэлжүүлхын түлөө бүримүһэн харюусаха байна. МТС-үүд болбол малажалдахи хүдэлмэринүүдые механизацилха, үбһэ тэжээл шэрэхэ, малай байрануудые бариха ба заһабарилха талаар ехэ юумэ хэхэ уялгатай.

МТС-үүдэй зооветеринарна мэргэжэлтэдтэ хүндэтэ үүргэ даалгагдана. Тэдэнэр малай харууһалта ба эдеэлүүлгые зүбөөр эмхидхэхэ, эрхим малшадай дүй дүршэлые олоной дунда дэлгэрүүлхэ зэргэтэй. Үбһэ тэжээл гамтайгаар гаргашалха, малда һайнаар буйлуулжа эдюулхэ ябадалда тусгаар анхарал хандуулха шухала.

Аймагуудай партийна ба советскэ органууд малай үбэлжэлгэдэ үдэр бүри анхаралаа табижа, энэ хэрэгые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ уялгатай. Тиихэ зуураа малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ талаар колхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна эхин организацинуудта шанга эрилтэ табиха, тэдэнэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинан шалгажа байха хэрэгтэй.

Нүхэд малшад! Малай үбэлжэлгые бүхы колхозуудта, бүхы фермэнүүдтэ ба отарануудта жэшээтэ һайнаар үнгэргэхын түлөө тэмсэгты, малажалаа амжалтатайгаар хүгжөөхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэгты!

Тоһото культурануудые тарилга хүгжэнэ

Ороной колхозууд ба совхозуудай полинууд дээрэ эфиро-тоһоной культуранууд хуряагдажа дүүрэбэ. Манай ажахынуудта түрүүшынхеэ таригдадаг болоһон-пачули, лимонно-сорто, лимонно полынь, гашуун камеранец гэжэ культурануудай шэнэ ургаса хуряагдаа. Парфюмерно-косметическэ промышленностиин олон арбаад предприятинууд тэдэ культурануудые һайханаар анхилдаг эрхим шанартай тоһоо болгон буйлуулжа эхилбэ.

СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствоһээ ТАСС-эй корреспондентдэ иигэжэ мэдээсэбэ:

— Дайнай урда тээхи үетэй сасуулбал эфиро-тоһоной культурануудые тарилгын талмай нэгэ хахад дахин үргэдхэгдөө. Украинада, Краснодарска хизаарай, Хойто Кавказай, Крымэй, Грузиин, Молдавиин районуудта эфиро-тоһоной 25 гаран янзын культуранууд таригдажа байна.

Олон арбаад мянган гектар талмайда таригдадаг кориандр гэжэ культура тон үнэтэй юм. Воронежско, Курска, Тамбовско, Саратовска, Куйбышевска ба бусад областьнуудта энэ культурын плантацинууд угаа үргэн байна. Колхозууд болон совхозуудта ехээр таригдадаг болоһон герань, базилик, мята, тмин, анис гэжэ культурануудай талмайе үргэдхэхын хажуугаар шэнэ культуранууд таригдана. Узбекскэ ССР-тэ герань ургуулха талаар «Зеравшан» гэжэ түсхай совхоз эмхидхэгдээ. «Сокологорский» гэжэ ондоо совхоз (Украинада) парфюмернэ үйлэдбэрилгэдэ ехэ удхашанартай ирис гэжэ культурые тариха юм.

Предприятинуудта шэнэ техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

(ТАСС).

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Хабарай тарилгада бэлэдхэнэ

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). Приморьеын хартаабха-овощной зононуудай колхозууд болон МТС-үүд хабарайнгаа тарилгада бэлэдхэл хэнэ. Тэдэнэр овощь ба хартаабха тарилгада хараалагдаһан бүхы талмай дээрэ намарай пар хахалжа дүүргэбэ. Мүн гол горхоной эрьеын нуга газарнуудые элдүүрилдэг болоһоноойнгоо ашаар овощь тарилгын талмай 10 процентээр үргэдхэгдэбэ. Парнигуудай талмай нэгэ хахад дахин ехэ болгогдоо. Шкотовско районой колхозуудай жэшээгээр парнигуудай ехэнхинь бүхэ бэхи материалнуудаар баритданхай. Гансахан Владивостогой шлакоблочно завод колхозуудай захяагаар парнигуудай мянга хахад түмэр-бетонно хашалтануудые бэлэдхэбэ. Тэрээн бүхэндэ хоёр мянган парниково рамануудые табихаар хараалагдаа.

Рассадын ехэнхи хубине торфо-хүрьһэнэй горшоогхонууд соо ургуулха гэжэ шиидэбэ. Иимэһээ мүнөө үедэ колхозууд торф, наг шэбхэ болон бусад материалнуудые ехээр бэлэдхэнхэй. Ворошиловска механическа завод колхозуудые шефтээ абажа, торфо-хүрьһэнэй горшоогхонуудые хэхэ 200 станок бүтээхэ юм.

Хартаабха квадратно-гнездовой аргаар һуулгаха дүрбэн рядтай түрүүшын машинанууд Суйфунска, Спасска болон бусад МТС-үүдтэ ерэнхэй.

Үсэгэлдэр Ворошиловска хүдөө ажахын һургуулиин дэргэдэ тус хизаарай агрономуудай-хартаабха ургуулагшадай семинар нээгдэбэ.

„Караваево" совхозой тосхон

КОСТРОМА. (ТАСС). Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ «Караваево» гэжэ совхозой шэнэ тосхон бии болобо. Эндэ гоёхон, уужам һаруулхан гэрнүүд электрын гэрэлтэй ба водопроводтой юм. Долоон жэлэй һургуули, үхибүүдэй сад, клуб, гостиница, больница, почто, ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдээр хангаха комбинат, стадион, культурын ба амаралтын парк гэхэ мэтэнүүд тосхондо бии болоо.

Тосхон улам ехэ боложо байна. Һаяхан совхозой олон арбаад хүдэлмэришэд шэнэ байрада ороһоноойнгоо баярые һайндэрлэбэ.

Куйбышевгидрострой. Гидроэлектростанциин эгээн ехэ байшан бариха хүдэлмэри улам үргэнөөр хэгдэжэ байна. Олон мянгаад кубометр бетон һуурпин плитада үдэр бүри табигдана. Бетон табилга хүсэтэ автомашинануудай ба гусеничнэ самоходно крануудай туһаламжатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГЭС-эй байшанай һууриин плитагай бэлэн болгогдоһон блогуудта бетон табигдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Металлургнууд—новаторнуудай үнэтэ дүй дүршэл

Металлургическа промышленностиин министерствын С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Днепровско завод һара бүридэ программаяа үлүүлэн дүүргэнэ. Эндэ хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал 14 процентээр ургаба. Предприяти түсэбһөө гадуур 1395 миллион түхэригэй олзо доход абаа.

Ухаалан зохёогшодой ба рационализаторнуудай олонхинь үйлэдбэриин амжалта туйлалгада туһалаа. Гансахан һүүлшын һара хахадай турша дотор тэдэнһээ 440 шахуу дурадхал оробо. Новаторнууд предприятидаа миллион үлүүтэй түхэригэй алмалта хэбэ.

Заводто ухаалан зохёогшодой ба рационализаторнуудай совет хүдэлмэрилнэ, ухаалан зохёолгын, рационализациин ба дүй дүршэлөө андалдалгын шэнэ таһаг заводой библиотекэдэ байгуулагдаа.

Металлургическа промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гэй дэргэдэхи хүдэлмэришэ нийтын ухаалан зохёолгын ба рационализацилгын комисси С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводой рационализаторнуудай ажал-ябуулгын дүнгые зүбшэн хэлсэбэ, мүн предприятиин дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ профорганизацинуудта дурадхаба. (ТАСС).

Забайкалиин залуу уранзохёолшодой ба поэдүүдэй зохёолнууд

ЧИТА. (ТАСС). Эндэ «Забайкалье» гэжэ литературно-уранһайханай альманахын ээлжээтэ номер гараба. Тэрээн соо залуу уранзохёолшодой, поэдүүдэй, драматургнуудай, литературна шүүмжэлэгшэдэй зохёолнууд үргэнөөр харуулагдаа.

Ф. Зубенкын «Тала губиин дуулимда» гэһэн пьесэ толилогдоо. Байгаалиие хубилтахын түлөө забайкальска талын хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй тэмсэлые автор — Оловяннинска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник харуулба.

Һаянай бэшэдэг боложо байһан поэдүүд —К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ Читинскэ паровозо-вагон заһабарилгын заводой техник Г. Граубинай, Холбооной дунда һургуулиин багша Р. Герасимовай шүлэгүүд хүнүүдэй ехэ анхарал ехээр хандуулна.

Племенной фермэнүүд олон болобо

КАУНАС. (ТАСС). Литвагай 23 районой колхозуудые хангадаг Каунасска район хоорондын малажалай конторо племенной малые худалдан абалгын ба наймаалалгын талаар жэлэйнгээ даалгабариие дүүргэбэ. Литовско хара эрээн үүлтэрэй 1600 шахуу шэлэгдэмэл эмэ бүруунууд, мүн племенной поршоонхонууд колхозуудта худалдагдаба. Нютагай хонидой үүлтэр һайжаруулхын тулада хүдөө ажахын колхозуудта үгтэхөөр «Прекос» үүлтэрэй олон хусанууд илгагдаба.

Конторын туһаламжаар хангагдадаг районуудай племенной малай колхозно фермэнүүдэй тоо гурбан жэлэй турша соо найма дахин олон болоо.

Сахарай свёклоһоо ехэ олзо абана

ВИННИЦА. (ТАСС). Областиин түрүү колхозууд сахарна свёклын ургасын түсэбые нилээд үлүүлэн дүүргэбэ, мүн тарилгын энэ һалбариһаа олон миллион түхэригэй олзо доход оруулна. Джулинска районой Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельдэ контракциин түсэбэй ёһоор гектар бүридэ 226 центнер свёкло ургуулха байһан аад, 265,3 центнер ургуулба. Колхоз гүрэндэ тушааһан түүхэй эдэй түлөө 1800 мянган түхэриг мүнгэ ба зургаан зуун мянга шахуу пүүд сахар абаба.

Свёкло тарилга областиин олон колхозуудта хэдэн миллион түхэригэй олзо доход оруулаа.

Классическа баледэй 140 спектакль

НОВГОРОД, ноябриин 24. (ТАСС). Новгородско филармониин классическа баледэй коллектив ороной городуудта гастролёор ябаад бусажа ерэбэ. Тус ансамбль Москва, Ленинград, Владимир, Ярославль, Калуга, Брянск, Смоленск, Минскын ба бусад городуудай ажалшадта П. Чайковскиин «Хун шубуунай нуур», Б. Асафьевай «Бахчисарайска фонтан» гэжэ оперонуудые харуулаа.

Ансамбль гастролёор ябаха үедөө 140 спектакль табиба.

Малай үбэлжэлгэ ба тэрэниие үнгэргэлгэдэ МТС-эй үүргэ

Һаяхан Байкало-Кударын аймагай Кабанскын МТС-эй совет хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар боложо үнгэрбэ. МТС-эй директор нүхэр Васильев «МТС-эй харьяата колхозуудта малай үбэлжэлгын ябаса тухай» гэһэн элидхэл хээ. Аймагай колхозуудта малай үбэлжэлтэ хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна гэжэ элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. МТС-эй харьяата олохон колхозууд малажал хүгжөөхэ жэлэйнгээ түсэбые дүүргээгүй. Имагтал Калининай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд түсэбөө бүхы түрэлэй малаар дүүргэһэн байха юм. Эдэ колхозууд энэ жэлдэ нэгэшье мал гарзалуулаагүй, малайнгаа үбэлжэлгэдэ һайнаар, саг соонь бэлэдхэһэн, малай эдеэлүүлгэ, харууһалгые муу бэшээр эмхидхэһэн байна.

Гэбэшье, аймаг дотор бүхы дээрээ малай ашаг шэмэ тон бага байһан зандаа. Жэшээнь, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхоз үнеэн бүриһөө оройдоо 422 литр, «Путь к коммунизму»—477, Пушкинай нэрэмжэтэ колхоз—440 литр һү һааһан байха юм. Ворошиловай, Сталинай нэрэмжэтэ ба «Путь к коммунизму» колхозуудта мүнөө хүрэтэр малай байрануудай заһабарилга ба дулаалалга дүүргэгдээгүй байһаар. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо малай харууһалта ба эдеэлүүлгэ тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Үбһэ тэжээл саг соогоо шэрэгдэнэгүй, тэжээл ямаршье түсэбгүйгөөр, гамгүйгөөр гаргашалагдана, малай уһалуури эмхидхэгдээгүй. Малшадта ажабайдалай зохихо услови байтуулагдаагүй.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд даалгагдаһан колхозуудтаа өөһэдынгөө хүдэлмэриие шэнэдхэн ябуулжа эхилээдүй байһаар. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой агроном нүхэр Мадасов өөрынгөө хүдэлмэридэ харюусалгагүйгөөр хандана, Пушкинай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник нүхэр Гринюк МТС-эй дирекциин заабариие дүүргэнэгүй, оролдосо багатайгаар хүдэлмэрилнэ.

Совет дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэд Тагласов, Муравьев гэгшэд «Большевик» колхоздо малай харууһалгын тон ехэ дутагдалнуудые элирүүлээ. Энэ колхоз малайнгаа үбэлжэлгэдэ тон муугаар бэлэдхэһэн байна. Илангаяа гахайн-товарна фермэ үбэлжэлгэдэ хүсэд бэлэдхээгүй байшоо. Гахайнуудта эдюулхэ тэжээл шэрэлгэ һүүлэй үедэ таһалдуулагдана, бии байһан тэжээлнүүдынь буйлуулагдангүйгөөр эдюулэгдэнэ. Тэрэнэй эсэстэ 187 толгой гахай муудаад байна. Тэрэшэлэн хонидшье тон муу харууһалгада байна. Теэд энэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Филонов малай үбэлжэлгые хүтэлбэрилгэһөө бэеэ зайлуулаад, һанаа амархан һуужа байдаг юм.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Баженов ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд мал эмшэлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандана гэжэ хэлэбэ. «Большевик» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Филонов «Кабанскын МТС малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэридэнь колхозуудта туһалнагүй, колхоздомнай бии байһан кормозапарник мүнөө хүрэтэрөө тодхогдоогүй зандаа хэбтэһээр. Мүнөө хүрэтэрөө колхоздомнай нэгэшье мэргэжэлтэ саг үргэлжэ хүдэлмэрилхөөр эльгээгдээгүй» гэбэ.

Мүн үгэ хэлэһэн Калининай, Ждановай нэрэмжэтэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Дубинин, Нелюбин гэгшэд партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолой ёһоор МТС өөрынгөө хүдэлмэриие тон удаанаар шэнэдхэн табижа байна, малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгада, илангаяа барилгын модо шэрэлгэ ба хюрөөдэлгэдэ МТС туһалнагүй гэжэ шүүмжэлбэ.

Мүн партиин айком ба аймгүйсэдком МТС-эй, тэрэнэй харьяата колхозуудай хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэлгэдэнь хүсэд туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ соведтэ хабаадагшад тэрэшэлэн шүүмжэлээ.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой СТФ-е даагша нүхэр Курбатова иигэжэ хэлэбэ:

—Манай колхоздо гахайн шэнэ байра баригдажа эхилһээр үнинэй аад, мүнөө хүрэтэрөө дүүргэгдээгүй. Тиимэһээ гахайнууднай хуушан байрада ехээр түрисэлдэжэ байхадаа хүсэ шадалаа гээнэ. Гадна, гахайнуудта татагдаһан орооһо эдюулхэ хэрэгтэй гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Теэд тээрмын хүдэлмэри ёһотоор эмхидхэгдээгүй тула гахайнууд татагдаһан орооһоор дутана. Фермэдэмнай мүн 2 гахайшад, тэжээл шэрэхэ хүн дутуу. Гахайшад тэжээл ба түлеэ өөһэдөө шэрэнэ. Колхозой правлени ба түрүүлэгшэ нүхэр Дубинин эдэ дутагдалнуудые усадхажа, абаһан шэнэ уялгануудаа дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ услови бидэндэ байгуулха уялгатай.

—Мүнөө гахайнууднай үргэлжэдөө түрэжэ эхилээ. Теэд гахаймнай байра мүнөө хүрэтэрөө полгүй байһаар. Колхозой правлени ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Филонов малажалдаа анхаралаа багаар хандуулна. Жэшээнь, манай фермэдэ гахайн эдихэ гурил үгөөгүй байһаар аяар һара болобо. Тиимэһээ бидэнэр гахайнуудаа монсогор орооһоор эдеэлүүлхэ ушартай болонобди. Гадна, фермэдэмнай мори унаа үгэхэбди гэжэ мүнөө хүрэтэрөө найдуулһаар,—гэжэ «Большевик» колхозой СТФ-е даагша нүхэр Муравьев хэлэбэ.

Малажалай фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилгын талаар механик нүхэр Темников иигэжэ хэлээ:

—Энэ аймагта һая ерэһэн хүн гээшэб. Эндэ ерэхэдэмни хэншье намда хүдэлмэри тушаажа үгөөгүй. Тиимэһээ колхозуудаар ябажа, хаана юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ өөрөөл шиидхэхэ баатай болоһон байгааб. Мүнөө колхозуудаймнай гурбанай нэгэ хубида кормозапарнигууд үшөө тодхогдоогүй. МТС-тэмнай монтажна хоёр бригада эмхидхэгдэнхэй. Гэбэшье, бидэнэй хүдэлмэридэ ехэхэн бэрхэшээлнүүд тохёолдоно, зэр зэмсэгээр дутанабди. Манай хүдэлмэриин талаар литература МТС-тэмнай байнагүй. Мүн колхозуудаар ябаха транспортгүйбди. Эдэ бүгэдэ хадаа хүдэлмэридэмнай нилээд ехэ һаад ушаруулна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо электростанциие үргэдхэбэл, фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэрииень комплексноор механизацилжа болохо юм. Теэд юундэшьеб, тус колхозой правлени энэ талаар хэмжээ абанагүй.

Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Сычев, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Баженов, КПСС-эй айкомой секретарь Сергеев ба бусад үгэ хэлээ.

МТС-эй соведэй гэшүүд МТС-эй харьяата колхозуудта малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ба нийтын малажал хүгжөөхэ талаар зохихо шиидхэбэринүүдые баталан абаба.

Я. БУШИНОВ.
А. ДАРХАНОВ.

ХҮДӨӨДЭ ЛЕКЦИОННО ПРОПАГАНДЫЕ ҮРГЭНӨӨР ЭМХИДХЭЕ!

Манай лекториин хүдэлмэри тухай

Табанжэлэй саада тээ Загустай тосхондо хүдөөгэй лектори эмхидхэгдэһэн юм. Энэ лекториин хүдэлмэридэ колхозой эдэбхитэд, дунда һургуулиин багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хабаадана. Хамтадаа 17 лекторнууд оролсоно. Врач Н. С. Осодоева, зоотехник Ц. Ц. Цыретарова, Сэлэнгын МТС-эй главна ветврач И. С. Буркин, агроном В. М. Снегирев ба бусад лекториин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Манай лектори ниитэ-политическэ, естественно-научна ба педагогическа секцинуудтэй. Нэгэ жэлээр Загустай ерэһэн Бүхэсоюзна ветеринарна Академиин аспирант Степан Карпенко научно-естественнэ секцие хүтэлбэрилнэ. Н. М. Бурушкина педагогическа секцие толгойлдог юм. Ниитэ-политическэ секцие би өөрөө даажа байнаб.

Хүдэлмэреэ түсэбэй ёһоор ябуулнабди. Манай лектори партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдые үргэнөөр тайлбарилһан байна. Һургуулиин парторганизациин секретарь Д. Очиров, колхозой түрүүлэгшэ Б. Шагдыров, багшанар Е. Бадмажапова, Р. Найданов гэгшэд ниитэ-политическэ темэнүүдээр олон лекцинүүдые уншаа. «Коммунистическэ парти — Советскэ Союзай ударидахы ба хүтэлбэрилхы хүсэн», «Табадахи табанжэлэй түсэб», «Советскэ арадай материальна ба культурна хэмжээс дээшэлүүлхын тула партиин анхарал оролдолго» гэһэн темэнүүдээр, И. В. Сталинай «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ зохёол тухай уншаһан лекцинүүдые ажалшад ехэ һонирхолтойгоор шагнаһан байна.

Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые олониитэдэ ойлгуулха хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулагдана. Полевой станууд, тогууд, малажалай фермэнүүд дээрэ лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Ветврачнар С. Карпенко ба И. Буркин, багшанар Р. Найданов, Ц. Рабданова ба бусад партиин ЦК-гэй Пленумэй материалнуудаар лекцинүүдые уншадаг байна. Багша, коммунистка Ц. Рабданова КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй материалнуудаар хоёр лекци бурят хэлэн дээрэ һүүлэй үедэ уншаа.

Мүн бусадшье темэнүүдээр лекцинүүд үнгэргэгдэнэ. Залуу малай хотын ба гэдэһэнэй үбшэнгүүдые зайсуулха арганууд тухай удха һайнтай лекци нүхэр Карпенко бэлдэһэн байна. «Һү һаалгые хайшан гэжэ дээшэлүүлхэб» гэһэн темэтэй лекци зоотехник Цыретарова уншадаг. Зүйн, Бургастайн гүүртэнүүдэй малшад, үүлтэртэ фермын һаалишад И. Буркинай уншаһан «Түрүү малшадай дүй дүршэл тухай» лекцие ехэ һонирхожо шагнаа. Агроном И. Снегирев ургаса дээшэлүүлхэ талаар туршалгын участогай хэһэн хүдэлмэрие научна ёһоор согсолоод, «Ороойто, тоһото ба техническэ культурануудай ургасые дээшэлүүлгэ» гэһэн темээр лекци бэшэжэ байна.

Хүдөөгэй лекторэй үүргэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье гээшэ. Лекциингээ удха һайнтай, һонирхолтой, ойлгосотой байхын түлөө лектор тэмсэхэ ёһотой. Гадна, бидэнэр лекцинүүдэйнгээ нүлөө ехэтэй байхын тула оролдодогбди. Энээгээр нэгэ жэшээ харуулая. Таряа хураалгын үедэ Ц. Бальчиновай 1-дэхи таряанажалай бригадын гээгдэжэ ябахада, лекториһоо агитбригада тэндэ ошоһон юм. «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолой табиһан зорилгонууд тухай лекци багша нүхэр Найданов бригадынхидта уншажа үгөө. Тэрэнэй һүүлээр бригадынхидтай хөөрэлдэжэ, бригадын гээгдэлэй шалтагаание элирүүлжэ эхилһэн байгаа. Тэндэ «Дайшалхы хуудаһан» гаргагдажа, эршэмтэйгээр хүдэлмэрилхые, техникые хүсэдөөр хэрэглэхэ гэжэ колхозн игуудые уряалаа һэн. Иимэ хүдэлмэринүүдые ябуулһанаймнай һүүлээр тэрэ бригада гээгдэлээ усадхаһан, түрүү бригадануудые хүсэһэн юм. Мүн комбайнер нүхэр Бадмаевай агрегадта манай агитбригада ехэ туһа хүргөө һэн.

Манай нэгэшье лектор бэшэмэл текстгүйгөөр лекци уншадаггүй юм. Лекциин бэшэгдэһэнэй һүүлээр, мэргэжэлтэй, политическэ бэлэдхэлтэй хүндэ рецензи хэхыень тэрэнние үгэдэг байнабди. Заримдаа бидэнэр лекциин текстые семинар дээрэ зүбшэн хэлсэдэгбди. Һүүлэй үедэ семинар дээрэ 9 лекци зүбшэн хэлсэгдээ. Энээнэй һүүлээр лектор нүхэдэйнгөө шүүмжэлһэнэй ёһоор лекциеэ дахин һайнаар хаража үзэдэг ба заһажа, нэмээжэ бэшэдэг байна.

Иигэжэ лекцинүүдэй шанар һайжаруулагдадаг юм. Лекцидээ харюусалгатайгаар хандадаг байхадаа лекторнүүд өөһэдөөшье идейно-политическэ талаараа ургадаг, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлдэг гээшэ.

Манай лекториин хүдэлмэридэ үшөөл олон дутуу дунданууд бии байна. Бидэнэр лекционно пропагандада багшанарые бултыень хабаадуулжа үшөөл шадаагүй байнабди. Манай лекторидо хамта 17 хүн юм, теэд тэдэнэй 9 хүниинь лекци уншалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Бидэнэр хүдөө ажахын түрүүшүүлые лекци уншалгада үшөөл хүсэдөөр хабаадуулжа шадаагүйбди. Энэ хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандабал, түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ талаар ехэ юумэ хэжэ болохо һэн. Бидэнэр естественно-научна темээр үсөөхэн лекци уншаабди гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Лекци уншахадаа харуулан ойлгуулха зүйлнүүд муугаар хэрэглэгдэнэ.

Бидэнэр эдэ дутагдалнуудаа богонихон болзор соо усадхаха уялгатайбди. Тиигээл хадаа «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые тайлбарилгаар манай урда табигдаһан хүндэтэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байнабди.

И. Тугутов, Загустайн хүдөөгэй лекториин хүтэлбэрилэгшэ.

Краснодарска хизаар. Пашковско МТС-эй механизаторнууд малажалай фермэнүүд дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизировалхэ ябадалдань Пластуновско районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо туһална. Хоёр жэлэй туршада дотор станциин коллектив водонапорно 11 бак, 8 насос тодхобо. Водопровод хэгдээ, автоматическа аргаар уһалха 800 шахуу түхеэрэлгэ, хоёр кормозапарник ба бусад механизмүүд бии болгогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарьнууд А. Воробей, Н. Цикурин гэгшэд подвеснэ харгы хабсаруулжа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Гүнзэгы удхатай, һонирхолтой лекцинүүдые олоор уншая

Корсаковска хүдөөгэй лекторскэ группа эндэхи интеллигенциһээ бүридэһэн 13 лектортэй юм. Манай лекторскэ группын олонхинь долоон жэлэй һургуулиин багшанар болоно. Би энэ группын гэшүүнби.

Энэ жэлэй 10 һарын туршада манай лекторнүүд 98 лекци ба элидхэл хэһэн, олон хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна. Ажалшадай дунда лекци болон элидхэлнүүдые түрэлхи хэлэн дээрэ уншадагбди. Уншагдаһан лекцинүүдэй ехэнхи хубинь колхозуудай фермэнүүд, полевой станууд дээрэ, Байгалай загаһашадта уншагдаһан байха юм.

Нүхэд А. В. Булдаев, И. С. Карпов, С. С. Коменданов, Е. П. Хаманова, П. Г. Попова гэгшэд энэ хүндэтэй ба харюусалгата хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хандажа, удха һайнтай лекцинүүдые һонирхолтойгоор уншадаг юм. Тиихэдэ лекторскэ группымнай зарим гэшүүд лекционно пропагандада мууса хабаадалсана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Олонхи лекцинүүднай ниитэ-политическэ ба естественно-научна темэнүүдээр уншагдаһан байна. СССР-эй Верховно Соведэй V сессиин ба КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй дүнгүүдээр 20 гаран лекци уншагдаа. Би өөрөө «Юртэмсын байгуулалтые наука ба шажан яажа тайлбарилнаб», «Газарай бүмбэрсэг дээрэ ажамидаралай бии болоһониень наука ба шажан яажа тайлбарилнаб», «Хүнэй бии болоһон тухай», «Тэнгэриин дуун ба сахилгаан» гэһэн естественно-научна темэнүүдээр лекцинүүдые уншадагби. Иимэ лекцинүүдые уншахада колхозн игууд ехээр һонирходог, олон асуудалнуудые һурадаг юм.

Естественно-научна эрдэмые ниитэ арадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ хуушан сагай хорото үзэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ тон шухала зэбсэгүүдэй нэгэниинь мүн.

Гансахан естественно-научна темэнүүдээр элидхэл, лекци уншаад хизаарладаггүй, партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолоор колхозуудай фермэнүүдэй ажалшадта олон хөөрэлдөө үнгэргөөб. Саашадаа хөөрэлдөө, элидхэл ба лекцинүүдээ бүри һонирхолтойгоор үнгэргэдэг болохоб. Энээние түйлахын тулада эрдэм мэргэжэлээ, политическэ мэдэрэлээ дээшэлүүлнэб.

И. Николаев, Байкало-Кударын аймагай Корсаковска хүдөөгэй лекторскэ группын гэшүүн.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлэдхэнэ

Манай Эсэгэ ороной промышленна предприятинууд хүдөө ажахыда хүсэтэ техникэ таһалгаряагүй эльгээжэ байдаг. Энэ техникын хүсые гүйсэд хэрэглэхын тулада, тэрэниие һайнаар мэдэхэ, баян дүй дүршэлтэй кадрнууд хэрэгтэй. Тиимын тула манай һургуулида самоходно комбайн, шэнэ шэнэ маркын тракторнуудые жолоодохо хүнүүд олоор һуралсадаг. Трактористнуудай курсада һуралсагшад «ДТ-54», «С-80» маркын тракторнуудые шудална, мүн зариманиинь хүдөө ажахын ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха талаар һуралсана.

Мүнөө курсантнууд түлөөһэгүй хубсаһаар хангагдадаг, стипенди абадаг болонхой.

1954 ондо һургуулиин дэргэдэ хамтын байра, мастерской шэнээр баригдаха байна.

О. Тумутов, Сэлэнгын механизаторнуудай һургуулиин курсант.

Шэнэ түлнүүдые абана

Луговскиин нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель (Бичура) шэнэ түлнүүдые абажа захалба. Мүнөө колхоз 70 гаран хурьгадые абаад, һайнаар түхеэрэгдэһэн байра соо нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байна. Нарай малнуудые элүүр энхээр, тарган һайнаар тэнжээхын тула хонишон Вера Ефимовна Панова оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ.

Жэлэй эсэс болотор колхозой фермэ 300 шахуу хурьга хүлеэн абахаар хараална.

Г. Тетрин.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ
Бэлэдхэлэй Бүхэсоюзна Министерствые бии болгохо тухай

Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ болон буйлуулгада хабаатай Хүдөө ажахын министерствын организацинуудай ба предприятинуудай үндэһэ һуури дээрэ Бэлэдхэлэй Бүхэсоюзна министерствые бии болгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **К. ВОРОШИЛОВ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Н. ПЕГОВ.**

Москва, Кремль.
1953 оной ноябрийн 21.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ
Нүхэр Л. Р. Корнийцые СССР-эй Бэлэдхэлэй Министрээр томилхо тухай

Нүхэр Корнийц Леонид Романовичые СССР-эй Бэлэдхэлэй Министрээр томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **К. ВОРОШИЛОВ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Н. ПЕГОВ.**

Москва, Кремль.
1953 оной ноябрийн 21.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоохонь:

Бэлэдхэлэй Бүхэсоюзна министерствын бии болоһонтой дашарамдуулан, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые—СССР-эй Хүдөө ажахын министерство гэжэ нэрлэхэ.

Советско-финляндска худалдаа наймаанай харилсаанууд тушаа

Энэ оной сентябриин эсэсһээ эхилжэ болоһон советско-финскэ худалдаа наймаанай хэлсээнүүд Москвада дүүрэжэ, 1954 ондо СССР-эй ба Финляндиин хоорондо товарнуудые андалдан абалсаха тухай Протокол энэ оной ноябриин 25-да баталагдаба.

Тус Протокол хадаа 1950 оной июниин 13-най советско-финскэ табан жэлэй худалдаа наймаанай хэлсээгээр, мүн тэрээндэ нэмэлтэ болгогдоһон 1952 оной сентябриин 23-най хэлсээгээр 1954 ондо гэжэ тогтоогдоһон эд товарай эрьесын хэмжээе ехэдхэхэ гэжэ хараална.

Финлянди Советскэ Союзда судданууд, тамардаг кранууд, ой модоной ба саарһанай промышленностьда хэрэгтэй түхеэрэлгэ, стандартна гэрнүүд, модо, саарһа, картон, целлюлозо, штапельна волокно ба бусад товарнуудые эльгээхэ байна.

Абтаха финскэ товарнуудай орондо Советскэ Союз Финляндида нефтепродуктнууд, буладай прокат, орооһо, сахар, хлопок, автомобильнууд, промышленна элдэб янзын түхеэрэлгэ, мүн үтэгжүүлгэ, ферросплавууд, асбест, химикадууд, будагууд ба бусад товарнуудые эльгээхэ юм.

Таланууд хадаа үргэн хэрэглэлэй товарнуудые андалдан абалсаха тухай тэрэшэлэн хэлсэбэ. 1954 ондо тиимэ товарнуудые андалдан абалсаха хэмжээн энэ жэлэйхитэй сабсуулхада хоёр дахин ехэ болохо байна.

Советскэ Союзда Финляндиин эльгээхэ үргэн хэрэглэлэй товарнуудай тоодо мебель, һуралсалай тетрадьнууд, спортивна инвентарь, сагаан тоһо, сыр, нооһон будүүд бии юм. Энээнэй харюуда Советскэ Союз Финляндида сай, архиин зүйлнүүд, загаһанай ба крабова консервэнүүд, түрһэ, шэнэ ургасын ба хатаагдамал фруктнууд, хлопчатобумажна бүдүүд, фотоаппарадууд гэхэ мэтын зүйлнүүдые эльгээхэ юм.

Советскэ талаһаа — СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай Министр И. Г. Кабанов, финскэ талаһаа — Финляндиһаа СССР-тэ байгаа Онсо Посланник ба Бүрин эрхэтэ Министр О. Гартц, Финляндиин Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Худалдаа наймаанай — Политическэ таһагай начальник Г. Палмрут 1954 ондо товарнуудые андалдан абалсаха тухай Протоколдо гар табиба.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР
„Хартаабха ба овощь элбэгээр ургуулдаг болохо"

Манай газетын октябриин 8-най номерто иимэ гаршагтайгаар толилогдоһон статья соо Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хартаабха ба овощь тарилга тон муугаар хүгжөөгдэнэ, овощь ба хартаабха тарилгаар түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэгдэнэгүй гэжэ хэлэгдэһэн юм.

Статья соо заагдаһан баримтанууд шалгалтаар тодорбо. Овощной культурануудай ургасые дээшэлүүлхын тула 1954 ондо 750 мянга горшоогхонууд бэлдэгдэхэ, 750 квадратна метр талмайтай 5 шэнэ теплицэ баригдаха, 3500 парниково рамануд хэгдэхэ гэжэ хараалагдаба. Энээн тухай манай редакцида Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Баирбиликтуев мэдээсэбэ.

МТС-эй ХҮДЭЛМЭРИИЕ ЭРИД ШУУД ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

Ойрын хоёр—гурбан жэл соо оронойнгоо хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрид түргөөр хүгжөөн дэбжээхэ зорилгоор КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада бүхы советскэ арад түрэл Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэри доро асари ехэ хүдэлмэри мүнөө хэжэ байна. КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоол соо табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэг МТС-үүд болон колхозуудай партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриһөө нилээд дулдыдаха юм.

Мүнөө сагта машинно-тракторна станцинууд колхозно байгуулалтын индустриальна материально-техническэ бааза һэн тулада колхозно үйлэдбэриин хүгжэлтын шиидхэхы хүсэн, колхозуудые хүтэлбэрилхэдөө социалистическэ гүрэнэй түшэглэхэ шухала пункт мүн байһаниинь мэдээжэ. Энэ үүргээ дүүргэхын тулада машинно-тракторна станцинуудай партийна организацинууд ниитэ-политическэ ба эмхидхэлэй горьтойхон хүдэлмэри ябуулжа, даалгагдаһан хэрэгэйнгээ түлөө механизатор бүхэниие харюусалгатай байхаар хүмүүжүүлхэ зэргэтэй болоно.

Манай МТС-эй партийна организаци механизаторнуудайнгаа дунда ниитэ-политическэ горьтойхон хүдэлмэри ябуулхын, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө оролдоно. Энээнэй ашаар МТС-най тракторна хүдэлмэриингөө энэ жэлэй түсэбые 108,2 процент дүүргэһэн, харьяата колхозуудайнгаа полинууд дээрэ гектарһаа түсэбэй ёһоор 10,3 центнер ургаса абаха ёһотой байһан аад, дунда зэргээр 13,2 центнер ургаса хураажа абаһан байна.

Тракторна бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ партийна бюрогой гэшүүн нүхэр Каленов гэгшын хүтэлбэрилдэг тракторна бригада түрүүлжэ гараа. Тус бригада энэ жэлдэ тракторна хүдэлмэриингөө түсэбые 117 процент дүүргэжэ, условно трактор бүхэнөөрөө 438 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн, 1048 килограмм горючи болон тоһодохо материал алмаһан, эдүүрилһэн газарайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер ургаса хурааһан байха юм. Мүн партийна бюрогой гэшүүн нүхэр Банзановай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада энэ жэлдэ тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые 115 процент дүүргэжэ, условно трактор бүхэнөөрөө 447 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолой гарахатай хамта, манай партийна организаци механизаторнуудайнгаа дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа эхилээ һэн. Манай МТС-эй механизаторнууд парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй харюуда эрхимээр ажаллажа, машина техникээ дүүрэн хүсөөрнь ашагладаг болохо гэжэ шиидээ. Энэ жэлдэ олохон механизаторнууд даалгагдаһан машинаяа һайнаар ашаглажа, тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые холо үлүүлэн дүүргээ. Һаяхан үнгэргэгдэһэн хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ манай МТС-һээ хамта 45 хүн хабаадаа. Тэдэнэй дунда СХТЗ маркын трактораар сезон соогоо 376 гектар хахалалга хэһэн, 5 процент горючи болон тоһодохо материал алмаһан комсомолец Михаил Баландин, СТЗ-НАТИ трактораар сезон соогоо 749 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн тракторист Петр Вершинин, «ДТ-54» маркын трактораар сезон соогоо 716 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн ба 25 процент горючи болон тоһодохо материал алмаһан тракторист Тамажап Цыденов болон бусад түрүүшүүл оролсоно.

Мүнөө бүхы механизаторнууд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэднай МТС-эй штатна хүдэлмэрилэгшэд болгогдоо. Механизаторска сагүргэлжын кадрнуудтай МТС-эйнгээ болохолоор партийна, комсомольско болон профсоюзна организацинуудаймнай гэшүүдэй тоо нилээд олошороо. Мүнөө манай партийна организацида 20 гаран коммунистнууд, комсомольско организацидамнай ВЛКСМ-эй 39 гэшүүд, профсоюзна организацидамнай 80 шахуу гэшүүд тоологдоно. Тиимэһээ манай партийна организаци партийна хүдэлмэреэ үндэһөөрнь һайжаруулха зэргэтэй болоо.

Манай МТС-эй партийна организациин агитаторнууд хүдэлмэриин участок бүхэндэ хубаарилагдажа табигданхай. Тэдэнэр һүүлэй үедэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгатай, Читын областиин колхозуд, совхозууд болон МТС-үүдые социалистическэ мүрысөөндэ уриха гэжэ тэдэнэй шиидэһэн шиидхэбэритэй механизаторнууд болон МТС-эйнгээ бүхы коллективые танилсуулжа байна. Энэ талаар ойлгууламжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Мүнөө манай МТС-тэ хамта 16 агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Агитаторнууд нүхэд Дашижапов, Бубеев, Дементьев гэгшэд заһабарилагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ехэ һайнаар ябуулна.

Ойрын 2—3 жэл соо хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөе гэжэ хандаһан Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хандалгатай манай МТС-эй механизаторнууд танилсаха зуураа, дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ тодорхой уялгануудые абажа, Цагаан-Усанай МТС-эйхидые мүрысөөндэ уряа һэн. Бидэнэр ерэхэ жэлэй мартын 1 болотор бүхы тракторнуудаа заһабарилжа дүүргэһэн байхабди гэжэ тэрэ уялга соогоо тэмдэглээбди. Мүнөө тэрэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө манай механизаторнууд оролдосотойгоор ажаллажа байна.

Манай партийна организацида бюро һунгагданхай. Бюрогой заседани һарадаа 2—3 дахин, партийна суглаан 1—2 дахин үнгэргэгдэдэг. Тэдээн дээрэ партийна организациингаа ажабайдалай шухала шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг байнабди.

Тэрээнһээ гадна, манай партийна организаци комсомольско ба профсоюзна хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ хододоо анхаралаа хандуулжа байдаг. Һаяхан комсомольско суглаан үнгэргэгдэжэ, 7 гэшүүдһээ бүридэһэн комсомолой комитет һунгагдаа. Партиин уряагаар хүдөө ажахыда ерэһэн нүхэр Хайдупов комсомольско организациин секретаряар һунгагдаһан байна.

Оронойнгоо хүдөө ажахые эрид түргөөр хүгжөөн дэбжээлсэхын тулада КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй уряагаар манай МТС-тэ хамта 12 механизаторнууд болон мэргэжэлтэд ерээ. Тэдэнэр мүнөө бултадаа МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд боложо, гэр байраар хангагдаад, оролдосотойгоор ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын ПВЗ-һээ ерэһэн токарь Михаил Сюсин халаанайнгаа даалгабарие хододоо 110—115 процент һайн шанартайгаар дүүргэнэ. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо участково зоотехнигээр хүдэлмэрилжэ эхилһэн нүхэр Григорьев, участково механик Никита Хайдупов, слесарь Корнев гэгшэд эрхим ажалай жэшээ харуулна.

Манай партийна организаци МТС-эй дирекциин ажал-ябуулгые хинан шалгажа, ажахын шухала шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэнь тэрээндэ туһалжа байдаг. Энэ жэлдэ механизаторнуудые бэлэдхэхэ һургуулинуудай трактористнуудые бэлэдхэхэ курсануудта 18 хүниие эльгээхэ байһан аад, 19 хүниие эльгээгээбди. Тиихэдэ түсэбэй ёһоор 9 хүниие комбайнерай курсада эльгээгээбди.

Харьяата колхозуудтаа энэ жэлэй малай үбэлжэлтые амжалтатайгаар үнгэргэхэ зорилгоор 3 хүнһөө бүридэһэн монтажнигуудай бригада эмхидхээбди. Тэрэ бригадые ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха механик нүхэр Аюшеев толгойлно. Тэдэнэр мүнөө колхозуудай малажалай фермэнүүд дээрэ кормозапарнигуудые, уһа бүлэхэ насосуудые гэхэ мэтэшэлэн тодхожо байна. Малда эдюулэгдэхэ отрубь татахын тулада нүүдэл нэгэ тээрмэ түхеэрэгдээ. Тэрэ тээрмэ тогтоогдоһон графигай ёһоор малажалай фермэнүүдые хангажа байха юм. Тракторна бригадануудай зарим хүнүүд малажалай фермэнүүдтэ үбһэ тэжээл дүтэлүүлэн зөөхэ хүдэлмэринүүдтэ табигдаа.

Гэхэ зуура, манай партийна организациин ба МТС-эй хүдэлмэридэ үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии. Трактор ба хүдөө ажахын бусад машинануудые заһабарилга үшөө хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Малай үбэлжэлгэ хүсэд бэлэдхэлгүйгөөр угтагдаа, үрһэ хүрэнгэ сэбэрлэлгэ болон бусад зарим хүдэлмэринүүд муугаар ябуулагдана. Эдэ ба бусад хүдэлмэринүүдэй темпые түргэдхэхын тулада манай партийна организаци шухала шухала хэмжээнүүдые абажа байна. Бэлэдхэл һайнтай мэргэжэлтэднай колхозуудта гаража, тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлнэ.

Һүүлэй үедэ МТС-эй совет дээрэ гү, али партийна бюрогой заседани дээрэ мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриин тоосоое шагнадаг болообди. Энэ хадаа даалгагдаһан хэрэгтээ тэдэнэй харюусалгые нилээд дээшэлүүлнэ.

Манай МТС-эй бүхы коллектив КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха байһанаа мэдүүлнэ. Тиин бидэнэр харьяата колхозуудайнгаа ниитын малай тоо толгой олошоруулхын ба ашашэмэ үгэлгыень эрид дээшэлүүлхын, мүн газартаряаланай культура һайжаруулхын тулада эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ байнабди.

О. БОРИСОВ, Үшөөтын МТС-эй партийна организациин секретарь.

Ном—советскэ хүнэй эрхим хани нүхэр юм

Арад зоной дунда номуудые дэлгэрүүлхэ гээшэ бүхы культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, худалдаа наймаанай организацинуудай шухала зорилго мүн

Горькиин нэрэмжэтэ республиканскэ библиотекэ 150 мянга шахуу том номуудтай юм. Мүнөө жэлдэ 200 гаран мянган номуудые уншагшад һэлгүүлэн абаа. Гансал абонементдэнь 3733 уншагшад тоологдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: абонементэ зал соо. Наада талаһаа абонементые даагша З. И. Лехавина уншагшадта ном үгэжэ байна. А. Мантаевай фото.

Холын Хойгот тосхондо

Бүтүү тайга соо оршодог манай Хойгот тосхондо «10 лет БМАССР» гэжэ эвенкийскэ колхоз бии юм. Советскэ засагай жэлнүүдтэ энэ тосхоной тухай шарай танигдашагүйгөөр хубилаа. Эндэ урдань культурно-гэгээрэлэй ямар нэгэн эмхи зургаанай байхаһаа байтагай, нэгэ ном мэдэхэ хүншье огто олдохогүй зэргэтэй байгаа. Харин мүнөө эхин һургуули, медицинскэ пункт, магазин, хүдөөгэй клуб бии болгонхой.

Тосхоной ажалшад жэл ерэхэ бүри улам баян дэлгэр, культурна ажабайдалтай боложо байна. Би энэ тосхоной хүдөөгэй клубые даагшаар хүдэлмэрилдэг байһан тулада өөрынгөө ажал тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ хүсэлтэйб. Манай клубай дэргэдэ мянгаад гаран номуудтай библиотекэ бии. Малажалай фермэнүүд болон оро үсхэбэрилдэг бригадануудта хүдэлмэрилдэг колхознигуудта зорюулан, нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхэнэйбди. Тиин тэдэ библиотекэнүүдэйнгээ номуудые саг сагтань һэлгүүлжэ, шэные абаашанабди.

Клубай эдэбхитэд парти, правительствын һүүлэй үедэ баталан абаһан шиидхэбэринүүдые ажалшадта үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулна. Тэрэнэй үндэһөөр колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөөн улам бүри үргэлжэ байна. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан хүнүүдые мактаһан, гэгээдэжэ ябагшадые шүүмжэлһэн статьянууд бидэнэй гаргадаг ханын газетэнүүд болон «дайшалхы хуудаһануудта» саг үргэлжэ толилогдодог.

Клубаймнай дэргэдэ драматическа болон хоровой кружогууд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй хүсөөр уранһайханай самодеятельностиин концертнүүдые табидаг байнабди. Мүн клубтамнай залуушуулай вечернүүд, элдэб нааданууд, танцанууд, кинокартинануудые харалга эмхидхэгдэдэг.

Гэхэтэй хамта, манай ажалда һаалта хэдэг элдэб ушарнууд үшөөл бии. Жэшээлхэдэ, клубтамнай гэжэ һомологдоһон мүнгые сомоной Соведэй саг соонь үгэдэггүйһөө боложо клубтаа элдэб түхеэрэлгэнүүдые, номуудые абаха аргагүйдэнэбди. Мүн тайга соол аад, заримдаа түлеэгүй һуужа байдагбди.

Эдэ бүхы дутуунуудые түргэнөөр усадхабал, саашадаа манай хүдэлмэриин бүри һайнаар ябаха байһанинь найдамтай.

О. Мигмарова, Баунтын аймагай Хойгот тосхоной хүдөөгэй клубые даагша.

Хүндэтэй хүдэлмэри

Библиотекариин хүдэлмэри гээшэ тон һонирхолтой ажал мүн. Библиотекарь бүхэли үдэртөө номуудай дунда хүдэлмэрилхэдөө, эдэн олон номуудые һэхэжэ харахадаа, уншагшадтаа бэдэрэн оложо үгэхэдөө юрэнхы эрдэмээ, культураяа саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг, элдэб мэргэжэлтэй хүнүүдтэй, үйлэдбэриин новаторнуудтай холбоо барисаатай байдаг юм. Урдань суута хүнүүд, жэшээлхэдэ, уранзохёолшод И. А. Крылов, Н. И. Гнедич, К. Н. Батюшков, дэлхэйн литературын гени Гёте, эрдэмтэд Н. И. Лобачевский, Лейбниц болон бусад библиотекарьнуудаар ажалладаг байһан юм.

Манай саг үедэ Надежда Константиновна Крупская библиотекын элитэ ехэ ажал-ябуулагша байһан юм. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэдэй дунда үниндөө нюуса библиотекэнүүдые эмхидхэдэг һэн, Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революциин илаһанай һүүлээр орон доторoo энэ хэрэгые эршэмтэйгээр хүтэлбэрилөө бэлэй.

Өөрынгөө ажал хүдэлмэриие сэгнэдэг, удхашанарыень ойлгодог библиотекарь бүхэн үүсхэл оролдолготойгоор, творческоор хүдэлмэрилхэ уялгатай. Тэрээнтэй хамта, олониитын дунда ойлгуулламжын хүдэлмэриие эдэбхитэйгээр ябуулха, өөрөө уранһайханай литературые һайса уншаха зэргэтэй. Библиотекариин хүдэлмэри гээшэ тон хүндэтэй хүдэлмэри мүн.

П. Баторова, Хориин аймбиблиотекын библиотекарь.

«Библиотекарь — хэрэг ажалайнгаа эзэниинь юм. Тэрээнһээ тон ехэ юумэн дулдыдадаг. Тэрэ хадаа ажалдаа эдэбхи үүсхэл гаргаха, олониитэ уншагшадтаа зүбөөр хандаха, библиотечнэ ажалай арга методүүдые һайса мэдэхэ, тэрэнэйнгээ үндэһөөр лэ бүхы хүдэлмэреэ эмхидхэжэ шадаха ёһотой».

Н. К. Крупская.

«Эрдэм культураяа дээшэлүүлхэ ябадал түрүүшын ээлжээндэ уранһайханай литературые мэдэлгэ мүн. Тэрэ хадаа юунһээшье үлүүгээр хүнииe болбосоруулдаг, саашадаа ургаха, улад зониие зүбөөр ойлгохо арга боломжо олгодог байна».

М. И. Калинин.

Хаанашье ябахадамнай номууд туһалдаг

Үнэтэ һургаал үгэжэ гү, али хүнэй сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэжэ шадамаар гүнзэгы удхатай, уран хурсаар бэшэгдэһэн номууд бидэнэй хаанашье ябахада хани нүхэр мэтээр һанагдадаг. Эгээл тиимэһээ тэрэ ном дотор байһан эрэлхэг зоригтой, һайн һайхан абари зантай геройнуудай образые һажаалдаха, тэдэнһээ жэшээ абаха дуран хүрэдэг бшуу.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ би Сталинградые хамгаалалсажа эхилээд, баруулжаа Берлин хүрэтэр ябалсаа һэм. Энэ бэрхэшээл сэхэтэй, хүндэ хүшэр зам гаталжа гарахадамнай номууд мүн лэ айхабтар ехэ туһа хүргэһэн байха юм. Би нэгэ ном бусад нүхэдөөрөө хамта уншаһан тухайгаа хододоо һанадагби. Бууган һомоор хэды дахин нэбтэ буудуулһан, зарим хуудаһануудынь таһара буугаад, миил забһартань хэгдэһэн номуудые дамжан ябатараа энэ ном бидэнэй гарта ороо һэн. Һүнин сагта тагнуулда ябадаг манай взводой хүбүүд үдэртөө амаржа байхадаа тэрэ номоо ээлжээр уншадаг байгаа. Тэрэмнай ородой агууехэ уранзохёолшо Николай Васильевич Гоголиин «Тарас Бульба» гэжэ ном һэн. Украинын үзэсхэлэнтэ һайхан газар дайдые айхабтар гоёор зураглан харуулхаһаа гадна, уранзохёолшо хадаа Эхэ оронгдоо үнэн сэхэ байһан, баатарлиг хүсэтэй, шэн зориг ехэтэй хүнэй образые үнэншэмэ зүбөөр харуулаа. Өөрынгөө түрэһэн хүбүүнэй урбаад, дайсанай тала тээшэ орсод байхадань Тарас Бульбын алажа байһан тухай эпизод минии сэдьхэлдэ илангаяа мартагдашагүйгөөр хадуугдаа һэн. Бидэнэр тус номые уншахадаа миил сүлөөтэй сагаа үнгэргэхын тула бэеэ һамааруулаа бэшэ, харин зоригхожо жэшээ абаһан байнабди.

Мүнөө үедэ манай түрэл Коммунистическэ парти хүдөө ажахые эрид эхээр хүгжөөхэ тухай зорилго табяад байна. Тиимэһээ бидэнэр, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго юуб гэхэдэ, клубууд, библиотекэнүүдэй болон уншалгын байшангуудта һайн һайн номууд тухай конференцинүүд, хөөрэлдөөнүүд, элидхэлнүүд, зүбшэн хэлсэлгэнүүдые бэлэдхэн һайнтайгаар, улам олоор эмхидхэжэ болохо. Тэрэнһээ гадна, хүдөө ажахын түйлалтанууд тухай, түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл тухай брошюра, журналнуудые дэлгэрүүлхэ гээшэ мүн лэ бага бэшэ удхашанартай. Тэдээн соохоо манай колхознигууд, мэргэжэлтэд, механизаторнууд ажал хүдэлмэри тухайгаа туһатай зүбшэл, һайн заабари абаха байна ха юм.

Арад зоной дунда ородой болон советскэ литературын эрхим зохёолнуудые бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхын, тайлбарилан ойлгуулхын түлөө оролдоё.

Б. Дамчеев, «Алдар солын» гурбан орденуудай кавалер. Закаменай аймаг.

Номой наймаа үргэнөөр дэлгэрүүлэе

Манай ажалшадые коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ номууд айхабтар ехэ удхашанартай. Тэдэниие уншахадаа бидэнэр ажабайдалдаа һургаал абанабди, ябажа үзөөгүй газар дайдаараа аяншалнабди, хараа үзөөгүй хани нүхэдөөрөө золгонобди. Парти, правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар һонирхолтой, туһатай, гоё һайханаар хэблэгдэһэн хэды олон номууд манай орондо гарана гээшэб!

Арад зоной дунда номуудые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ худалдаа наймаанай организацинууд бага бэшэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Би Ториин аймцентрын номой магазиниие даагшаар хүдэлмэрилнэб. Тиихэ зуураа, ном худалдаха талаар энэ жэлдэ арбан һарынгаа түсэбые холо үлүүлэн дүүргээб. Хайшан гэжэ энэ амжалта түйлаһан тухайгаа богонихоноор хөөрэжэ үгэхэ байнаб. Урда жэлнүүдтэ манай магазин ном худалдаха түсэбөө һараһаа һарада дүүргэдэггүй һэн. Тэрэнэйнь гол шалтагаан юун байгааб гэхэдэ, бидэнэр номуудай удхашанар тухай арад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаггүй, харин бүхы ажалайнгаа сагые магазин соогоо үнгэргөөд лэ, эриһэн хүндэ ном наймаалдаг байгаабди. Тэрэмнай тон буруу гэжэ дүй дүршэл харуулаа. Мүнөө үедэ бидэнэр ном тарааха талаар бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэхые оролдонобди: шэнэ номуудай ерэһэн тухай соносхол хэдэгбди, тэрэшэлэн суглаа, зүблөөнүүдэй болоһон газарта, мүн элдэб организацинуудаар номуудые абаашажа худалданабди.

Энээнһээ урагша манай аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин зарим хүдэлмэрилэгшэд ном худалдаха ябадалые тоодоггүй һэн. Тэдэнэр наймаалхын тулада комуудые илгажа абабашье, склад соогоо хэбтүүлдэг байгаа. Ном тарааха талаар үнгэргэгдэжэ байгаа энэ һарын турша дотор, мүн саашадаашье хүдэлмэреэ бүри һайжаруулхын зорилго урдаа табинхайбди.

М. Десятова, Торинин аймцентрын номой магазиниие даагша.

Роскниготоргын Бурят-Монголдохи конторын бибколлектор октябрь һарынгаа түсэбые 124 процент дүүргээ. Энэ бибколлектор мүнөө жэлдэ шэнээр нээгдэһэн хүдөөгэй 38 библиотекэнүүдтэ тус бүридэнь 600—700-аад түхэригэй ном эльгээгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бибколлекторэй директор В. С. Шергина, (зүүн гарһаа) Ахын аймагай библиотекые даагша З. М. Мандреевада номуудые үгэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Хүдөө уншагшадай эрилтэ

Манай ороной хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрид ехээр хүгжөөжэ, арад зоной хэрэглэдэг али бүхы зүйлнүүдые ойрын 2—3 жэлэй турша дотор хаа хаанагүй элбэг дэлбэг болгохо гэһэн зорилго КПСС-эй ЦК-гэй түүхэтэ сентябрьска Пленумээр хараалагдаад байна. Энээниие түйлахын тула хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд наукын түйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые эсэшэ сусашагүйгөөр шудалха, мүн тэдэниие өөһэдынгөө ажалда нэбтэрүүлхэ зэргэтэй.

Эгээл тиимэһээ хүдөө нютагуудай ажалшад, иланганяа малажалай хүдэлмэрилэгшэд болон механизаторнууд хүдөө ажахын болон техническэ литературые ехээр уншадаг боложо байна.

Гэхэтэй хамта, манай республикын хүдөө ажахын түрүүшүүл—механизаторнууд, үндэр ургасын мастернууд, эрхим һаалишад тухай бурят-монгол хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн номууд тон хомор байна. Хэрбээ тэдэнэй дүй дүршэл тухай, ажал хэрэгтээ хэрэглэһэн арга методүүд тухайнь ойлгосотой тодоор бэшэжэ гаргабал угаа һайшаалтай байгаа.

Мүн хүдөөгэй уншагшад республикын уранзохёолшодойшье үмэнэ өөһэдынгөө зүгһөө эрилтэнүүдые табижа, тэдэнэй творческо хүдэлмэреэ эдэбхитэй болгохые, мүнөө үеын ажабайдалтай нигтаар холбохые хүсэнэ. Манай Бодонгуудай сомоной хүдөөгэй библиотекын уншагша, 57 наһатай Бадма Бадмаев һаяхан ингэжэ хөөрөө һэн: «Би уранзохёолшо Жамсо Тумуновай бэшэһэн «Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ романиие тон ехээр һонирхожо уншааб. Бурят арадай хүшэр хүндэ дарлалта доро байһан сагые, тэрээнһээ мултархын хойноһоо эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһые тус роман дотор зүбөөр, уран гоёор бэшэгдэнхэй байна. Гэбэшье, манай республикын уранзохёолшод мүнөө үеын шэнэ, зол жаргалта ажабайдалыемнай, эрдэм гэгээрэлыемнай, шэдитэ оньһон машинануудые жолоододог хүбүүд, басагадыемнай магтан суурхуулһан уран хурса зохёолнуудые олоор бэшэхэеэ яана гээшэб?!»

Энэ нүхэрэй хэлэһэн һанамжые манай бүхы нютагуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд бултадаа дэмжэхэ байһаниинь арсалтагүй.

Ц. Дулзынов, уншагша, Бичурын аймаг.

Манай библиотекэ

Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо 1950 ондо библиотекэ эмхидхэгдээ һэн. Тэрэ сагһаа хойшо колхознигууд, албахаагшад, һургуулиин һурагшад эндэ хододоо ерэжэ, сүлөөтэй сагаа культурнаар, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлэн үнгэргэдэг болонхой. Библиотекын номой фонд жэлһээ жэлдэ нэмээтдэдэг. Жэшээлхэдэ, һаяхан 700 түхэригэй шэнэ номууд худалдан абтаа. Тэдэнэй дунда манай республикын уранзохёолшод Х. Намсараевай, Ц. Галсановай болон залуу поэдүүдэй номууд абтанхай.

Энэ библиотекын эмхидхэгдэһэнһээ хойшо библиотекареэр нүхэр Галина Очирова хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа өөрынгөө уялгада оролдосотой, эдэбхитэйгээр хандадаг. Элдэб номуудай удха тухай гү, али газетэ, журналнуудта толилогдоһон статьянууд тухай ажалшадта хөөрэжэ үгэхэдөө нүхэр Очирова хөөрөөгөө тэдэнэй урда табигдаһан зорилгонуудтай нигтаар холбодог. Гадна, малай фермэнүүд болон гүүртэнүүдээр гаража, элдэб номууд, журналнууд болон газетэнүүдые абаашадаг, тэндэ ханын газетэнүүдые гаргадаг байна.

Партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолой толилогдоһонһоо хойшо нүхэр Очирова өөрынгөө хүдэлмэриие бүри һайжаруулха зорилго табинхай, мүнөө колхознигуудай дунда олон хөөрэлдөө үнгэргөөд байна.

Б. Дармаев, уншагша. Курумканай аймаг.

Хүдөөгэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленум «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол соогоо культурын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигдаһан хүндэтэй ба харюусалгатай зорилго тухай онсо тэмдэглэһэн байна.

Энэ зорилго бидэнэртэ, библиотекын хүдэлмэрилэгшэдтэ сүм хабаадана. Пленумэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон аймагай ба хүдөөгэй библиотекэнүүд колхознигуудта, МТС болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэнь туһалха зорилгоор ном, газетэ, журналнуудые үргэнөөр тарааха уялгатай. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд манай библиотекэнүүдые советскэ социалистическэ культура нэбтэрүүлгын ёһотой гуламтанууд болгохын тула нэн түрүүн өөһэдөө культурнаар хүдэлмэрилжэ һураха, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ, ном ехээр уншадаг болохо зэргэтэй. Тэрэшэлэн тэдэнэр библиотекынгээ хүдэлмэриие эмхидхэжэ һураха, парти, правительствын тогтоолнуудые олониитэ ажалшадта ойлгуулха уялгатай.

Хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэдэг библиотекэнүүд республика соо яһала бии. Жэшээнь, Прибайкальска аймагай центртэхи библиотекэ (даагшань нүхэр Масович) партиин XIX съездын материалнуудые, мүн КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха тушаа горьтой хүдэлмэри хэжэ байна.

1953 оной 10 һарын турша соо тэндэхи библиотекэдэ 920 уншагшад нэмэжэ абтаа, номойнь фонд 9760 хэһэг болотороо олошороо. Библиотекэдэ энэ жэл уншагшадай хоёр конференци болоо. Нэгэ конференциинь—«Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ Ж. Тумуновай романаар, нүгөөдэнь—«Журбины» гэжэ А. Кочетовой номоор болоо. Тэрэшэлэн уранзохёолшод Л. Толстойн ба Н. Островскиин дурасхаалда зорюулагдажа, литературна вечернүүд үнгэргэгдөө. Гадна, эндэ элдэб темэнүүдээр 90 хөөрэлдөө үнгэргэгдэһэн байна. Хөөрэлдөөнүүдһээ гадна, библиотекэдэ литературна обзорнууд, лекцинүүд, номой хэдэ хэдэн выставкэнүүд болон плакатанууд эмхидхэгдээ.

Библиотекэ 9 нүүдэл библиотекэ эмхидхээ. Тэдэнь ехэнхидээ колхоз болон леспромхозуудта байдаг. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудаар ябажа, хүдөөгэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэ али болохо туһаламжа үзүүлнэ.

Хүдэлмэреэ ингэжэ табиһан библиотекэнүүд манай республикада үсөөн бэшэ бии. Тэдэнэрэй тоодо мяханай комбинадай дэргэдэхи клубай библиотекэ (даагшань нүхэр Ефимова), Кяхта городой городской библиотекэ (даагшань нүхэр Фиалкина), Түнхэнэй аймагтахи Түнхэнэй хүдөөгэй библиотекэ (даагшань нүхэр Бобкова), Байкало-Кударын аймагай Ойморско хүдөөгэй библиотекэ (даагшань нүхэр Дружинин) болон бусад ороно.

Дээрэ дурсагдагша библиотекэнүүд номойнгоо фондые зүбөөр хэрэглэнэ, уншагшадынь дуратай номоо шэлэжэ абаха аргатай байна. Мүн тэдэ библиотекэнүүдтэ уншагшадай конференци, литературна вечернүүд, ном тухай хөөрэлдөөнүүд саг үргэлжэ үнгэргэгдэдэг, номуудай выставкэнүүд табигдадаг юм. Иимэ библиотекэнүүд уншагшадтаа анхаралтайгаар хандадаг, тэдэнэй эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ талаар зохихо услови байгуулдаг байна. Гэхэ зуура, тэдэ библиотекэнүүдтэ үшөөл зарим дутагдалнууд бии. Тэдэ дутагдалнуудынь нютагай эмхи зургаануудай, өөһэдынь эдэбхитэдэй туһаламжын ашаар усадхагдажа байна.

Һайнаар хүдэлмэрилдэг библиотекэнүүдэй хажуугаар, ямаршье культурагүйгөөр, нобшо муугаар ажалладаг библиотекэнүүд республика соомнай үсөөн бэшэ бии. Жэшээнь, Байкало-Кударын аймагай центртэхи библиотекэдэ (даагшань нүхэр Кардаш) ямаршье эмхи гурямгүй байдаг. Тэндэ үдэшэндөө хүнүүд олоороо сугларжа, ном, газетэ, журналнуудые уншахын орондо тамхи татадаг, шууялдадаг юм.

Мухаршэбэрэй аймагай центрын библиотекэ (даагшань нүхэр Свердлова) подвальна байрада байдаг юм. Библиотекын дээдэ тээ байдаг парткабинедтэ пол угаахадань доошоо уһан гоожожо, библиотекын үнэтэ номуудые гутаадаг байна. КПСС-эй айком болон аймгүйсэдкомой культурын таһаг энээн тухай мэдэжэ байбашье, ямаршье хэмжээ абанагүй. Бичурын аймагай центрын библиотекэ мүн лэ иимэрхүү байратай.

Тэрэшэлэн хэдэ хэдэн аймагуудтахи хүдөөгэй библиотекэнүүд муугаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй тоодо Зэдын, Заиграйн Иволгын, Прибайкальска болон Сэлэнгын аймагуудтахи хүдөөгэй библиотекэнүүд ороно. Дээрэ дурсагдагша аймагуудай хүдөөгэй библиотекэнүүд уншагшадта зохихо услови байгуулнагүй. Тиимэ библиотекэнүүдтэ ороходо тэнюунээр һуугаад, ном, газетэ уншахын аргагүй, хүйтэн, харанхы байдаг. Тэрээнһээ боложо эндэ уншагшадынь үсөөн, ниитын хүдэлмэри муугаар ябуулагдадаг байха юм. Жэшээнь, Ново-Иволгинска хүдөөгэй библиотекэдэ ноябриин 1-дэ 80 уншагшад, «Гурульбын хүдөөгэй клубта 72 уншагшад тоологдожо байгаа. Хүдөөгэй олохон библиотекэнүүдтэ уншагшадай конференци, литературна вечернүүд гэхэ мэтэ ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Сомоной Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэ зохихо туһаламжа үзүүлдэггүй байхаһаа гадна, библиотекэнүүдые хүдөөдэхи культурын гуламта гээшэ гэжэ мэдэрдэггүй байха юм. Тэрэшэлэн зарим сомоной Соведүүд библиотекэнүүдэй эрилтэдэ хайша хэрэгээр хандадаг ба саг соонь хэрэгтэй мүнгэ зөөри үгэдэггүй юм.

Бүхы партийна болон советскэ организацинуудай туһаламжаар библиотекын хүдэлмэрилэгшэд парти, правительствын заабариие дүүргэлтэ болгон, хүдөө нютагуудтахи библиотекэнүүдые ойрын саг соо эмхи гуримтай, культурна түхэлтэй, һайнаар ажалладаг болгохо уялгатай. Энээнэй тулада эгээн түрүүндэ библиотекэнүүдые эрдэм мэргэжэлтэй, өөрынгөө ажалда үнэхөөрөө дуратай кадрнуудаар хүсэлдүүлхэ гээшэ тон шухала байна. Ушар юуб гэхэдэ, библиотекарьнууд гээшэ ороһон хүнүүдтэ миил номуудые үгөөд лэ, тэдэнэй гарынь табюулаад лэ ажал хүдэлмэреэ дүүргэхэ бэшэ, харин литературын эрхим һайн зохёолнуудые олониитын дунда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, тэдэнэй удхашанар тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха үүргэтэй бшуу.

Хэрбээ энэ хүдэлмэриие эрид шууд һайжаруулха хэрэгтэ олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулаа һаа, үүсхэл оролдолго гаргаа һаа бүхы хүдөөгэй библиотекэнүүдые культурын ёһото гуламтанууд болгохо байһамнай лабтай.

И. Мирошниченко.

«... Номдо дурлагты, тэрэ хадаа танай ажабайдалые хүнгэдхэхэ, һанал бодолой, мэдэрэлэй, событинуудай олон янзын, орёо балар худхаляануудые зүбөөр тайлбарилха ябадалдатнай нүхэрэй ёһоной туһа хүргэхэ, хүниеешье, өөрэйгөөшье хүндэлжэ һургаха, орон дэлхэйдэ, улад зондо дурлаха мэдэрэлээр сээжэ зүрхыетнай, сэдьхэл бодолыетнай дүүргэхэ байна».

М. Горький.

«Уншалга — эрхим һуралсал мүн».

А. С. Пушкин.

«Ном хадаа манай саг үеын ажабайдал гээшэ».

В. Г. Белинский.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН СОВЕДЭЙ СЕССИ ДЭЭРЭ

ВЕНА, ноябриин 25. (ТАСС). Ноябриин 25-най үглөөнэй заседани дээрэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн профессор **Нафиси** (Иран) үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа Дунда болон Дүтын Востогой оронуудай арадуудай бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэжэ байһан тухай тогтожо хэлэһэн байгаа.

Ирандахи байдал тухай дурдаха зуураа, Нафиси болбол Иранска арад национальна сүлөөлэлтын түлөө, экономическа ба культурна прогрессэй түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байна гэжэ зааба. Мүн тиихэтэй хамта, империалистнууд болбол тус оронине өөһэдынгөө плацдарм болгохо һанаатай, Иранай байгаалиин баялигуудые болон хүн зоной ресурснуудые хэрэглэхын тулада бүхы хэмжээнүүдые абажа байнад. Иранска арад хадаа Советскэ Союзда эсэргүүгээр Иранай, Турциин,Ирагай болон Пакистанай хоорондо баталуулхын тулада мүнөө хараалагдажа байһан Пакт шэнги тэрэ мэтын агрессивнэ пакт баталхые иранска арад хэзээшье зүбшөөрхэгүй гэжэ тэмдэглээд, манай ороной аюулгүй байха ябадалые хангахын тулада Советскэ Союзай хэһэн юумые бидэнэр хэзээшье мартахагүйбди гэжэ Нафиси мэдүүлбэ. Советскэ правительство хадаа манай национальна интересүүдые хододоо хүндэлжэ ба тэдэнние дэмжэжэ байһан юм. Манай бэеэ даанхай ба бүрин эрхэтэй байлгые найдуулһан договор Советскэ Союзтай баталһанай түлөө уялгатай байнабди гэбэ.

Трибуна дээрэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюрогой вице-түрүүлэгшэ **Габриэль Д'Арбусье** гараба. Тэрэ хадаа Баруун-Германиин милитаристнуудай зэбсэгжүүлгын түсэбтэ эсэргүүсэн Хара Африкын арадуудай тэмсэжэ байһан тухай хөөрэнэ. Хара Африкын арадууд Франциин зарим нэгэ бүлэг нюурнуудай уряалдаг «Европейскэ хамгаалгын нэгэдэл» гэдэгтэ өөрынгөө оронние оруулха дурагүй гэжэ хэлээ. Африкын арадууд болбол эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдалые хангахые эриһэн европейскэ арадуудай хүсэн түгэс голостой нэгэдэлсэнэ гэжэ Габриэль Д'Арбусье хэлээ.

Профессор **Альберто Чанка** (Итали) гэгшэ бусад гүрэнүүдэй территори дээрэ сэрэгэй базануудые түхеэрхэ болон гадаадын сэрэгүүдые байралуулха гээшэ эдэ оронуудай бүрин эрхэтэй байлгые хаһаха, эдэ оронуудые дайн сэрэгтэ татажа оруулха аюул ехэ болгохо ябадалда хүргэнэ гэжэ тэмдэглэбэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй туйлай шухала зорилго хадаа уласхоорондын түгшүүрилтэй байдалые һуларуулхын түлөө тэмсэхээр бүхы оронуудай общественнэ һанал бодол хандуулха ябадал болоно гэжэ итальянска түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байгаа.

А. Сурковой хэлэһэн үгэ

Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Сурковто үгэ үгтэбэ.

Мүнөө тохёолдоод байһан уласхоорондын түгшүүрилтэй шанга байдалые һуларуулха арга зэбсэг олохо хэрэгтэ зорюулагдаһан ямаршье общественнэ дискуссида зэбсэгжүүлгые хороохо ба олониитые хюдаха зэбсэг хорихын түлөө тэмсэхэ тухай асуудалнууд заатагүй табигдадаг тиимэ үнэн ушар ёһо бии юм гэжэ Сурков хэлээ.

Минии һанахада, иимэ байдал юун дээрэһээ гаранаб гэхэдэ, уласхоорондын харилсаануудай шангадаһан ушарһаа үүдхэгдэһэн яаралтайгаар зэбсэгжүүлгэ гээшэ жэрхэмкиэг ехээр һүжэрөөд байхадаа энэ түгшүүрилые хододоо улам ехэ болгохо уг үндэһэнниинь болоод байна бшуу.

Атомна ба водородно зэбсэгүүд тухай мүн лэ иигэжэ хэлэхэдэ болохо байна. Анхан бии болоһон тэрэ муу үдэрһөө хойшо энэ зэбсэг болбол олон миллион хүнүүдэй һанааень зобоожо, уруу дуруу байлгахаһаа гадна, баһа уласхоорондын харилсаануудай иимэ түгшүүрилтэй болоод байһанай гол шалтагааниинь мүн болоно.

Яаралтайгаар зэбсэгжүүлгые һүжэрөөһэнэй түлөө американо-английска блок зэмэтэй юм гэжэ А. Сурков заана. Мүнөө үедэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида олонхинь бологшодой лидернүүд дайнай дүүрэһэнһээ хойшо «хүйтэн дайнине» эмхидхэдэг байһан юм,— гэжэ тэрэ хэлээ. Тэдэнэр яаралтайгаар зэбсэгжүүлгые үүдхэһэн ба түргэдхэһэн байха юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө һанааһаа абажа зохёоһон «Коммунистическэ аюул» гэдэгые «бариха» зэбсэг гээшэ гэжэ атомна бомбые айхабтар нангин юумэ болгоод байдаг. Эдэ бүгэдэ хадаа зэбсэгжүүлгые хороохо ба олониитые хюдаха зэбсэг хорихо асуудалнуудта тэдэнэй баримталха позицинуудта нүлөөлэнгүй байжа шадахагүй байба.

Зэбсэгжүүлгые хороохо болон олониитые хюдаха зэбсэг хорихо асуудал тушаа шиидхэбэри гаргаха шухала болоод байһан ушар бүхэндэ тэдэнэй хуулита түлөөлэгшэд болбол эдэ асуудалнуудай шиидхэлгые гэдэргэнь татаха, тэрэнние хооһон шашаг үгэ буляалдаануудай далай соо шэнгээхэ, Советскэ Союз гээшэ буужа үгэхэ дурагүй, үнэн сэхэ бэшэ байна гэхэ мэтээр гэмнээд, энэ хэрэгэй унжагайрһанай түлөө зэмые тэрээндэ тохохо гэһэн элдэбын шэнэ шэнэ шалтагуудые, уридшалан условинуудые табидаг байһан юм. Зэбсэгжүүлгые хороохо болон олониитые хюдаха зэбсэг хорихо ябадалда эсэргүүсэгшэдэй мэхэ гохонууд дээрэ тогтожо А. Сурков дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна. ООН-эй комиссинуудта англо-американска талын элдэб үедэ зохёон гаргаһан бүхы түсэбүүдынь үнэн сэхэ бэшэ, зэбсэгжүүлгые, мүн буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалнуудые сэхэ табилгаһаа зайсаха гэһэн бодолоор нэбтэрэнхэй байдаг һэн гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Браухын түсэб гээшэ мүн лэ тиимэ байһан юм. Тэрээн соо атомна зэбсэг хорихо асуудал хадаа атомна түүхэй эдэй запасуудые ба атомна энерги абаха бүхы процессые американска монополинуудай захиржа байха «уласхоорондын орган» гэдэгэй хиналта доро дамжуулан үгэхэ гэһэн асуудалаар һэлгэгдэһэн байгаа.

Олониитые хюдаха зэбсэг хорихо ба зэбсэгжүүлгые хороохо гэһэн эли тодо уг зорилгые энэ мэтын элишэлэн олохо, тоо бүридхэхэ, бэшэлгэ хэхэ, хиналта табиха гэһэн миил албан хэрэгэй зорилгонуудаар һэлгэхэ ябадал хадаа зэбсэгжүүлгые хороохо ба атомна зэбсэгые хорихо гэһэн дурадхалнуудһаа тойруугаар асарха арга мүн болоно.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси дээрэ юундэшьебдаа французска делегациин үмэнэһөө оруулагдаһан тон һүүлшын американска проект мүн лэ иимэ дутагдалтай байна. 1952 оной июниин хорин дүрбэндэ, буу зэбсэг хуряаха тушаа комиссиин заседани дээрэ проект оруулһан авторнуудай дурадхалнуудта орходоо мүнөө табигдажа байһан проект бүхэн гэдэргээ сухариһан алхам болоно гэжэ А. Сурков тэмдэглэбэ. Олониитые хюдаха зэбсэг хорихо ба зэбсэгжүүлгые хороохо тухай мүнөө абтаад байһан шиидхэбэридэ туһа нэмэри болохо ёһотой байһан гол шухала детальнууд ба ушар байдалые тон түрүүн табидаг энэ «түсэбэй» хамаг бүхы муу талыень А. Сурков элишэлэн харуулба. Энэ түсэб хадаа зэбсэгжүүлгые хорихо, тэрэнние хороохо тухай шиидхэбэри гаргаха гэһэн эгээн үндэһэн шухала юумые тооногүй.

Олониитые хюдаха зэбсэг хорихо ба зэбсэгжүүлгые хороохо асуудалда советскэ дурадхалнуудые тодорхойлон хэлэхэдээ, А. Сурков болбол эдэ дурадхалнуудай гол удхань юуб гэхэдэ, олониитые хюдаха атомна, водородно болон бусад зэбсэгые хэрэглэхэ ябадалые оронууд ба правительствонууд хорёод, энэ зэбсэгые түрүүшээр хэрэглэһэн правительствонуудые сэрэгэй гэмтэ ябадал хэгшэд гэжэ соносхохо болоно гэжэ тогтоохо гэһэн тон шухала зүйлһөө эхилхэ болоно гэжэ А. Сурков мэдүүлнэ.

Оронууд ба правительствонууд болбол буу зэбсэгүүдые болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые горьтой ехээр хороохо түсгаар хэм хэмжээе олохо болон тэрэнние эрид шууд эрхилхэ байна гэжэ тодорхойлон тогтоохо хэрэгтэй.

Энэ уг зорилгые тодорхойлон олоод хэлсээ баталжа байһан талануудхадаа, эдэ шиидхэбэринүүдые түргэнөөр ба ашагтай һайнаар хүсэндэнь хүргэхэ ябадалые хангажа байһан условинуудые байгуулха хэрэгтэ энэ дары эхилэн орохо гэхэ гү, али хиналта табиха объектнүүдэй тоо бүридхэжэ, элишэлэн оложо, тон нарин хиналта табижа эхилхэ болонод, тиихэдээ правительствонуудаар соносхогдоһон объектнүүдһээ гадна, мүн правительствоар соносхогдоогүй объектнүүд бии байна гэжэ уласхоорондын хиналтын оронуудай һэжэглээд байһан тэдэнние элишэлэн олохо эрхэтэй байха зэргэтэй.

Хэдэн олон жэл соо хооһон шашаг үгэ буляалдалган соогуур, ООН-эй органуудта табигдажа, дэлхэйн хэблэлдэ гаража утаа манаар бүрхөөгдэһэн энэ асуудалые шиидхэхэ эгээн эли тодо схемэ энэ бэшэ гээшэ аал.

Советскэ Союзай арадууд, —гээд А. Сурков үргэлжэлүүлнэ, —арадуудай хоорондо эбтэй амгалан байхые хүсэнэ. Бидэндэ эб найрамдал гээшэ гушан зургаан жэлэй саада тээ манай хараалан табиһан уг зорилгодо хүрэхэ хүдэлөөнэй саг үргэлжэ хурданаар ябажал байһан темп мүн болоно. Энээнэй урда тээ бидэндэ добтолжо үүдхэгдэһэн дайн сэрэгүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ харахадаа, дайн байлдаан гээшэ уратшаа дабшалтые таһалдуулдаг, уг зорилгодоо хүрэхэ зам дээрэ зогсохо баатай болгодог юм гэжэ бидэнэр мэдэхэ байнабди.

Хэдэн жэлэй саада тээ атомна бомбые хорихо гэжэ бидэнэй эрилтэ табихада энэ бузар булай зэбсэг түхеэрэгшэд хадаа манние өөһэдөө тиимэ зэбсэг үгы байһан хадаа тэрээнһээ айһан ушарһаа энээнние хорихо гэһэн эрилтэ табина гэжэ хэлэдэг байба.

Тиигэһээр байтар зэбсэггүй байхын аргагүй байһан ушарһаа манайдашье атомна зэбсэг бии болгохо саг ерээ. Тиихэдэнь атомна бомбын талаар горьтой ехэ запастай болоһон тэдэнэр хадаа энэ хүн зонние хюдаха зэбсэгые хорихо гэжэ бидэнэй урдынхидаал адли хатуугаар ерэжэ байхыемнай харахадаа: бидэнэй бэлэдхэжэ байһан водородно бомбоһоо айхадаа тэдэнэр энээнние хорихо гэһэн эрилтэ табина гэжэ хэлэдэг болоо һэн.

Тэрэнэй һүүлээр мүн лэ зэбсэггүй байхын аргагүй байһан ушарһаа манайдашье атомна бомбоһоо гадна, водородно бомбошье бии болоһон саг ерэбэ.

Үсэгэлдэрэй монополистнуудай атомна ба водородно бомбонуудые амяараа эзэлжэ байха булюу эрхыень хаһаад байхада, мүн энээгээр али тухай ехэ позици эзэлһэнээ онсо һайнаар ойлгоод байхадаа, бидэнэр энэ хэрзэгы муухай агрессивнэ зэбсэгые хорихо гэһэн эрилтые урдынхидаал адли үсэд хатуугаар саг үргэлжэ эринэбди, эрихэшье байнабди. **(Альга ташалган).**

Яахадаа иимэ эрилтэ табинабибди гэхэдэ, бидэнэр хүн түрэлтэндэ ба тэрэнэй ерээдүйн байдалда этигэнэбди, хүн түрэлтэнэй ухаан бодол гээшэ маньягуудай мунхаг һаналые даража мандаха юм гэжэ этигэнэбди.

Хүсэнэй һула байһан дээрэһээ бэшэ, харин амгалан сагай зохёол байгуулха ажалай харгы дээрэ өөһэдынгөө түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлжэ шадаха байһан өөһэдынгөө ерээдүйн байдалда этигэхэ хүсэтэй байһан омог дорюун эрхэтэй байһан дээрэһээ бидэнэр уласхоорондын энэ аюултай түгшүүрилые болюулхын тулада өөһэдынгөө хэжэ шадаха юумые хэхэ, бүтээхэ гэжэ газар дэлхэй дээрэхи хамаг бүхы ухаан бодолто хүнүүдтэй хамта хүсэнэбди, тиихэдээ иимэ зорилгоор эб найрамдалай хэрэгтэ туһа хүргэхын тулада өөһэд хоорондоо тэгшэ эрхэтэй байха үндэһэ һуури дээрэ буужа үгэхөөр бэлэн байнабди. Бидэнтэй үгээ нэгэдэжэ болохо байна, зүгөөр захиран зааха гэһэнэй хэрэггүй.

Хэрбээ бүхы дэлхэйн арадуудай олониитын һанал бодолые эмхитэйгээр хандуулаад байхада, агууехэ табан гүрэн США, Великобритани, Франци, СССР ба Хитад гүрэнүүд түхэреэн стол тойрон һуужа өөһэдынгөө зэбсэгжүүлгэ тухай үгээ нэгэдэжэ хэлсээ хэбэл, энэ хадаа эб найрамдалай хэрэгэй угаа ехэ илалта болохо бэлэй. Теэд, зэбсэгжүүлгые хороохо гээшэ миил хооһон үгөөр хизаарлагдахагүй, харин бодото дээрэ хэгдэжэ тэрэнь гүрэнүүдэй бюджет соо элитэ харагдадаг болохо, тэдэнэй сэрэгэй статьянуудые бага болгожо амгалан байдалда зорюулһан статьянуудые ехэ болгохо зэргэтэй.

Зэбсэгжүүлгые хороохо, атомна ба водородно зэбсэгые хорихо тухай хэлсээ баталаад байхадаа, тэрэнние хүсэһэн оронуудай правительствонууд мүнөө уласхоорондын байдалда түгшүүрил ушаруулдаг проблемэнүүд тушаа саашадаа шиидхэжэ гаргаха таатай зохид үндэһэ һуури бии болгохо ушартай.

Хүн түрэлтэнэй урдаһаа буугай сэмэгэнүүдэй улам үсөөнөөр тодхогдохо тудам, тэрэ хадаа өөрынгөө мүнөө сагай болон ерээдүйн байдалай асуудалнуудые амгалан түбшэнөөр ба алад холые харан шиидхэжэ шадаха болоно. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Э. Коттоной хэлэһэн үгэ

Сессидэ хабаадагшад болбол эб найрамдалай түлөө элитэ тэмсэлшэ Эженни Коттоной (Франци) трибуна дээрэ гаража ерэхэдэ халуун дулаанаар угтана.

Бүхы дэлхэйн арадууд атомна энергиин һүйдхэн һандартаха хүсые мэдэхэһээ гадна, тэдэнэр хэрбээ атомна энергиие амгалан сагай зохёон байгуулха хэрэгтэ зорюулбал хүн түрэлтэндэ али тухай ехэ прогресс асаржа үгэхэ байһыень мэдэхэ ёһотой гэжэ хэлээ.

США-да сэрэгэй галзууралгын улам ехээр дэлгэрээд байһан тухай Эженни Коттон дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна. США-да үдэр бүридэ дайн сэрэгтэ бэлэдхэлгын ехээр хэгдэжэ байхадань, амгалан сагай ажал эрхилжэ байдаг Советскэ Союз атомна ба водородно бомбодо уласхоорондын хиналта табихые, яаралтайгаар зэбсэгжүүлгые болюулхые, буу зэбсэгүүдые хороохые эрижэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Тиигээд байхадаа Советскэ Союз бүхы дэлхэйн үнэн сэхэ хүнүүдэй бултанайнь халуун хүсэлэнние элирхэйлэн мэдүүлнэ гээшэ. Бидэнэй, хэн бүхэн, —гэжэ Коттон хэлээ, — энэ хүсэлэнние бэелүүлхэ гэжэ оролдохо ёһотой. Юундэб гэхэдэ, хүнүүдэй ямар идеалнуудта эрмэлзэдэг ба ямар ёһо гуримтай байдагшье һаань өөрсэгүй тэдэнэй ажабайдал энээнһээ дулдыдаха байна бшуу.

Дай буруушааһан арад зоной хүсэтэ ехэ толос Корейдэ боложо байһан дайнние зогсоохые баадхажа шадаа. Тэрэ хадаа Вьетнамда боложо байһан сэрэгэй ябуулгануудые зогсоохоор баадхаха, Баруун Германиие Европодо дай үүдхэхэ шэнэ гуламта болгохо ябадалые болюулха зэргэтэй. Арадууд болбол атомна энергиие амгалан сагай байдалда зорюулан, хүн түрэлтэнэй зол жаргал эдлэхэ зорилгоор хэрэглэхыень өөһэдынгөө правительствонуудые баадхажа шадаха ба баадхахашье ёһотой.

* * *

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессиин үглөөнэй заседани дээрэ мүн тэрэшэлэн **Розенквист,** (Норвеги), д-р **Андреа Андреен** (Швеци), **Абель Шермонт,** Бразили), **Джеймс Эндикотт** (Канада), проф. **Феликс Иверсен** (Финлянди), **Ярослав Ивашкевич** (Польша), **Марсель Нэр** (Франци) гэгшэд үгэ хэлэбэ.

ВЕНА, ноябриин 25. (ТАСС). Сессиин хүдэлмэридэ хабаадажа шадаагүй профессор **Берналай** (Англи) үгэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үсэгэлдэр үдэшын заседани дээрэ уншагдаба.

Арадууд буу зэбсэг хуряахые улам шангаар эрижэ байна гэжэ профессор Бернал тэмдэглэбэ. Атомна зэбсэг хорихо тухай Стокгольмско уряагай угаа ехэ амжалта энээн тухай гэршэлнэ.

Манай зорилго хадаа хүнүүдые олоор хюдалгын зэбсэг хорихо ба буу зэбсэгүүдые хороохо ябадал болоно гэжэ профессор Берналай үгэ соо хэлэгдэнэ. Энэ зорилго туйлахын тула бидэнэр буу зэбсэгүүдые хороохо тухай хэлсээнэй удаан сагай мухардалгаһаа гараха арга зааха ёһотойбди. Арадуудай хашалтаар правительствонууд мүнөө тохёолдожо байгаа һаадуудые дабаха зам олохо ёһотой байһаниинь шухала байна. Буу зэбсэгүүдые хуряаха ябадал шухала байхаһаа гадна, тэрэнние техническэ талаар туйлагдаха аргатай ба политическэ талаар туйлагдажа болохо юм гэжэ өөһэдынгөө үдэр бүриин хүдэлмэреэр харуулха ёһотойбди. Буу зэбсэгүүдые хуряаха тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхые ба буу зэбсэгүүдые хуряаха шухала байһан ябадалые дискуссиин үндэһэ болгохые дурадхаха ёһотойбди.

Буу зэбсэгүүдые хуряаха ябадал туйлаха зорилго табижа, манай ажал-ябуулгые амжалтатайгаар эрхилхэ арга боломжонууд һүүлшын үеын событинуудай ашаар ниилэд ургаһан байна.

США, мүн Советскэ Союз водородно зэбсэгтэй байна гэжэ профессор **Леопольд Инфельд** (Польша) хэлэбэ. Гэбэшье, эб найрамдалай тала баригшадай түсэбүүдэй ба тэрэнэй дайсадай түсэбүүдэй хоорондохи илгаань юуб гэхэдэ, Холбоото Штадууд шэнэ дай хэхэ найдабаряа водородно бомботой холбоно, тиихэдэ Советскэ Союз энэ зэбсэг хорихые, иимэ хорилтые сахилгада уласхоорондын нарин шанга хиналта тогтоохые саашадаашье оролдохо юм гэжэ водородно зэбсэгэй туршагдаһанай һүүлээр нэгэтэбэшэ мэдүүлһэн байна.

Атомна ба водородно бомбо, мүн хүнүүдые олоор хюдалгын бусад буу зэбсэгүүдые хорилто хадаа бүхы хүнүүдтэ таарамжатай хэлсээнүүдые баталан, һайн дура хүсэлэй оршон байдалда хөөрэлдөө хэхэ аргаар туйлагдажа болохо юм гэжэ Инфельд тэмдэглэбэ: Саг үргэлжэ прогресс туйлан техникын хүгжэжэ байһан дээрэһээ, ерээдүйн дайн гэмтэ хэрэг байхаһаа гадна, тон ехэ тэнэг хэрэг болохо байна гэжэ дэлхэйн бүхы хүнүүдэй ойлгохо саг болоо. Эб найрамдал хадаа ажамидаралай гол арга боломжонь гээшэ гэжэ арадуудта этигүүлэн харуулха саг болоо. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд бидэнэр оптимистнууд гээшэбди. Хүсэндөө этигэдэг байһан ябадалһаа манай оптимизм эшэ үндэһэтэй байна. Бидэнэр хорото хэрэгые зүб хэрэгэй илаха байһанда, үхэлые ажабайдалай илаха байһанда этигэнэбди. Атомна энерги хүн түрэлтэндэ алба хэхээр зорюулагдаха ёһотой гэжэ этигэнэбди, эб найрамдалай идей илаха юм гэжэ батаар этигэнэбди.

Баруун Германиие фемилитаризацилга Австрида ямар ехэ аюултай байһан тухай профессор **Добретсбергер** (Австри) тэмдэглэбэ. Баруун Германиин хүтэлбэрилхы ажалябуулагшад өөһэдынгөө агрессивнэ зорилгонууд тухай нюуса бэшээр хэлэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Тэдэнэр Австриие дахин эзэлхэ һанаатай байһанаа элишэлнэ.

Баруун Германиие ремилитаризацилгатай дашарамдуулан, манай орондо тохёолдоһон аюул тушаа эб найрамдалай хүсэнүүдэй анхаралые хандуулха хүсэлтэй байнабди гэжэ Добретсбергер тэмдэглэбэ.

Вязне Мелтки (Финлянди) Советскэ Союзтай Финляндиин баталһан договорой удхашанарые тусхай тэмдэглэбэ. Хани барисаанай замаар Финляндиин ябаа сагта, зүүн оронуудтай тэрэнэй харилсаанууд һайжарха юм, энэнь тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ туһалха юм гэжэ тэ- рэ хэлэбэ. Советскэ Союзтай, Хитадтай ба бусад оронуудтай худалдаа наймаа үргэдхэлгэ Финляндида угаа ехэ туһаламжа үзүүлһэн ба- олохон ажалшадта хүдэлмэри ол- гохо арга боломжо үгэһэн байна. Энээнние хараадаа абажа, эб най- рамдалай финскэ тала баригшад өөһэдынгөө хүршэнэр тушаа эб найрамдалай политика ябуулхыень правительствоһаа эринэ, шиидхэгдээгүй асуудалнуудые эбэй ёһоо- шиидхэхын түлөө тэмсэнэ. Эб най- рамдалай тала баригшад Советскэ Союзай ба Финляндиин хоорондо- худалдаа наймаанай харилсаану- дые саашадань үргэдхэхэ, сэрэгэй пропаганда хорихо гэһэн эрилтэ тэ- рэшэлэн хэнэ.

Тэрэнэй һүүлээр Швейцариин тү- лөөлэгшэ профессор **Андре Бонна-** богони үгэ хэлэбэ.

Баруун Германиие дахин зэбсэг- лэлгэ Швейцариин бэеэ даанха- байдалда аюул болоно гэжэ тэр- хэлэбэ. «Зүүн зүгһөө ушаруулагда- һан аюул» тухай худал тусхай про- пагандын хэгдэжэ байбашье, швей- царска арад хадаа зэбсэглэгдэһэ- Баруун Германи аюул тохёолдуу- на гэжэ улам тодорхойгоор ойлго- жо эхилээ.

Румынска арад эб найрамдал- ба уласхоорондын аюулгүй байд- лые бэхижүүлхэ зорилготой ямар- шье үүсхэлые эрид батаар дэмжэ- юм гэжэ г-жа **Флорика Мезинчес-** (Румыни) тэмдэглэбэ.

* * *

Үдэшын заседани дээрэ Эб на- рамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй г- шүүн **Изабелла Блюм** (Бельги- грэческэ делегат **Петрос Коккали-** Турциин түлөөлэгшэ **Сертель, Ан- реас Пуйурос** (Кипр) тэрэшэл- үгэ хэлэбэ.

Ноябриин 25-най үдэшын заседани

ВЕНА, ноябриин 26. (ТАСС). Ноябриин 25-най үдэшын заседани дээрэ түрүүшээр үгэ хэлэһэн Даниин түлөөлэгшэ **Форкхаммер** германска проблемые эбэй ёһоор шиидхэлгын шухала байһые тэмдэглэбэ, Баруун Германиие зэбсэглэлгын политика германска асуудалые шиидхэлгэдэ һаад ушаруулна гэжэ зааба. Форкхаммер уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхын тула агуехэ гүрэнүүдэй зүблөө зарлаха ябадалые дэмжэбэ.

Атомна ба водородно бомбонууд мэтын буу зэбсэгүүд, мүн бактериологическа ба химическэ зэбсэгүүд угаа ехэ гарза хохидол ушаруулжа, угаа олон хүнүүдые үгы хэжэ шадаха байна гэжэ Франциин түлөөлэгшэ **Мальтер** тэмдэглэбэ. Бактериологическа дай хорихо тухай Женевскэ конвенциие Холбоото Штадуудай правительствын мүнөө хүрэтэр ратифицироваләэгүй байһан баримтада анхарал хандуулаад, Мальтер энэ конвенци ратифицироваламхэ гэһэн уряатайгаар США-гэй правительствода хандахые дурадхаба.

Харийн газар дээрэхи американска сэрэгэй базанууд эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ аюул тохёолдуулна гэжэ профессор **Георгий Наджаков** (Болгари) зааба. Уласхоорондын ехэ проблемэнүүдэй, тусгаарлабал, германска проблемын мүнөө хүрэтэр шиидхэгдээгүй байһан тушаа балканска оронуудай арадууд ехээр һанаагаа зобоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Хэлсээнүүдые баталжа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй дурадхалые манай орон бүрин дэмжэнэ гэжэ Наджаков хэлэбэ.

Английска түлөөлэгшэ **Фиггинс** буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар бэлэдхэхэ шухала байһан ябадалда олониитые этигүүлхэ гэжэ оролдодог дай үүдхэгшэдэй мэхэ гохын аашануудые элирүүлхэ шухала байһан ябадалда сессиин делегадуудай анхарал хандуулаа.

Индиин арад эб найрамдал сахихые тон ехээр хүсэнэ гэжэ **Индулал Ягник** (Инди) мэдүүлбэ. Корейн, Германиин ба бусад событинуудай үндэһөөр болоһон түгшүүрилэй ургажа байһан тушаа, яаралтайгаар зэбсэгжэлгые шангадхаха, германска ба австрийска проблемэнүүдые эбэй ёһоор шиидхэлгэ тухай үнэн сэхэ хэлсээнүүд- һаад хэхэ, Корейдэ эбэй догово- туйлалгада һаад хэхэ гэһэн Хо- боото Штадууд түрүүтэй бару- гүрэнүүдэй һэдэлгэнүүд тушаа һа- наагаа ехээр зобоноб гэжэ тэрэ м- дүүлбэ.

Американска империалистну- өөрынгөө нүлөө үзүүлдэг хэрэгүү- тэ Индиие хабаадуулха, сэрэ- базануудые байгуулхын тула Инд- дэхи Франциин ба Португали- эзэлүүринүүдые хэрэглэхэ гэ- оролдоно. Премьер-министр Не- манай орондо ехэ аюул болоһ- эдэ ябуулгануудые эрид шанга- буруушаан шүүмжэлээ гэжэ Инд- лал Ягник хэлэбэ.

Пакистанска правительствот- сэрэгэй союз баталаад, Пакистан- территори дээрэ сэрэгэй базан- дые бариха гэжэ оролдодог СШ- гэй ябуулгануудта бүхы Инди - бүүрхэнэ.

Сүлөө ба эб найрамдал хамгаа- ха патриотическа хүдэлөөн Инди- ургана, Хитадай Арадай Респуб- катай, Советскэ Союзтай ба бус- оронуудтай хани барисаатай хар- саанууд бэхижэнэ гэжэ Индул- Ягник хэлэбэ.

Эб найрамдалай дайсад Герм- ска Демократическа Республик- амгалан ажабайдалые эбдэхын ла бүхы хүсэеэ зорюулна гэжэ мецкэ мэдээжэ уранзохёол- **Анна Зегерс** мэдүүлбэ. «Хүй- дайнай» стратегүүд боннско пра- тельствоһаа гү, али сэхэ Ваши- тонһоо мүнгөөр хангагдадаг шпи- ско центрнүүдые ГДР-эй террито- дээрэ эмхидхэнэ, эб найрамда- дайсадай бүхы хорото ябуулган- дые хэжэ байбашье, Германс- Демократическа Республика ам- лан байгуулалтын замаар хэлбэ- шэгүйгөөр ябана, хүн зоной аж- байдалай хэмжээе саг үргэлжэ д- шэлүүлнэ гэжэ Анна Зегерс - дүүлбэ.

«Демократическа үндэһэ һу- дээрэ единэ Германиие, Европо- хи эб найрамдалда ба өөрын- хүршэнэрэй амгалан байдал- аюул тохёолдуулхагүй Германи- байгуулхын түлөө эрид шанга- тэмсэхэ гэжэ эб найрамдалай та- баригша бүхы хүнүүдые Анна - герс уряалба.

Энэ заседани дээрэ **Мусар-** (Албани) ба **Джесси Стрит** (Ав- рали) тэрэшэлэн үгэ хэлэбэ.

Редакторай орло-
Д. Л. ЛОБСАНОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —4-52, мест, информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00689. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.